

Зміст

1. Анотація.....	3
2. Довідкові відомості про маршрут, його туристсько – спортивну складову	5
3. Графік руху на маршруті	6
4. Відомості про учасників експедиції.....	7
5. Відомості про район експедиції	
5.1. Загальні історико-географічні відомості по район експедиції	10
5.2. Туристська характеристика району експедиції	11
5.3. Екскурсійно – пізнавальні відомості про район експедиції. Екскурсійні та краєзнавчі об’єкти на маршруті.....	12
6. Технічний опис маршруту	14
7. Фотозвіт про проходження маршруту.....	20
8. Картографічний матеріал	33
9. Опис науково-дослідницької роботи та її результати	
9.1. Археологічні дослідження узбережжя Хрінницького водосховища.....	34
9.1.1.Методичні засади роботи та завдання експедиції	35
9.1.2. Історія археологічних досліджень	35
9.1.3. Археологічні роботи.....	37
9.1.4. Опис археологічних знахідок.....	43
10. Висновки та рекомендації по проходженню маршруту.....	46
11. Додатки	48
12. Маршрутні документи.....	65
Список літератури та джерел інформації.....	66

1. Анотація

Необхідність вивчення і збереження культурної спадщини стала незаперечним фактом для всіх цивілізованих держав світу. Усвідомлення важливої ролі пізнання і збереження культурного надбання народу є важливим фактором його національного розвитку.

Актуальність роботи проявляється в завданні зберегти й донести всім матеріальні й духовні надбання наших предків. Археологічні знахідки нашого краю є національним надбанням не тільки нашого регіону, а й всієї країни.

Метою роботи є проведення краєзнавчого дослідження рідного краю та дослідження історії проведення археологічних розкопок узбережжя Хрінницького водосховища. Також проводилися розвідки з метою виявлення могильника, який міг бути пов'язаний із функціонуванням поселення пізноримського часу.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- вибір об'єкту та вивчення методики археологічного дослідження узбережжя Хрінницького водосховища;
- вивчення історії археологічних розкопок;
- виявлення та дослідження історичного культурного шару та археологічних об'єктів;
- висвітлення матеріалів дослідження.

Супутними завданнями є проходження маршруту I ступеня складності, а також розробка туристсько-краєзнавчого маршруту.

Об'єктом дослідження є культурний шар узбережжя Хрінницького водосховища.

Предметом дослідження є археологічні знахідки території дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів визначається реальною оцінкою артефактів отриманих у результаті археологічних розкопок.

Практичне значення одержаних результатів. Можливість вивчення історичного минулого рідного краю за допомогою знайдених артефактів. На туристичних маршрутах увагу туристів все більше привертають пам'ятки найдавнішої історії людства, зокрема, первісної археології.

Дана експедиція має велике значення у формуванні культурного ставлення учнів до історичного минулого рідного краю.

Клопітке вивчення археологічних знахідок дає нам можливість провести подальшу наукову реконструкцією тієї чи іншої історичної доби населення рідного краю. Значення нашого археологічного дослідження дає можливість розширити часові та просторові рамки історії нашого регіону.

Також експедиція сприяє розвитку пізнавальної та пошуково-дослідницької діяльності її учасників, оскільки проходить по видатних історичних місцях, знайомить з цікавими краєзнавчими об'єктами.

Публікація матеріалів експедиційної роботи: матеріали роботи подано до публікації в комунальній організації «Редакція газети «Гомін» Млинівської районної ради Рівненської області.

Матеріали роботи сприятимуть подальшим археологічним дослідженням регіону. За методикою проведеного дослідження можна вивчати археологічне минуле інших районів чи областей країни. Матеріали роботи можна використовувати в навчальних закладах.

До складу учасників експедиції увійшли члени гуртків «Екологічне краєзнавство» та «Історичне краєзнавство» районного центру туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді Млинівської районної ради Рівненської області. Підготовка до проведення експедиції велася на заняттях з організації подорожі, техніки руху і безпеки на маршруті, тактики пересування та подолання перешкод, правил збору та обробки краєзнавчого матеріалу, організації харчування.

Усі ночівлі відбуваються у польових умовах.

Туристський маршрут апробовано керівниками у червні 2016 року.

2. Довідкові відомості про маршрут, його туристсько – спортивну складову

<u>Вид туризму</u>	пішохідний
<u>Спосіб пересування</u>	пішки
<u>Складність</u>	II ступеня складності
<u>Район походу</u>	Млинівський район, Демидівський район Рівненської області
<u>Строки проведення</u>	02 серпня – 06 серпня 2016 року
<u>Маршрут</u>	сmt. Млинів – с. Смордва – с. Козирщина – с. Рудка – сmt. Демидівка – с. Пляшева – с. Вербень – с. Хрінники
<u>Активна частина</u>	52 км
<u>Тривалість походу</u>	5 днів (4 ходових)

3. Графік руху на маршруті

День	Дата	Ділянки маршруту Від До	Від- стань км.	Чистий ходо- вий час	Природні та штучні перешкоди, небезпечні ділянки	Приміт- ки
1	02.08 2016	смт. Млинів - с.Козирщина	15 км.	4 год.	Рівнинна місцевість	Дощ в другій половині дня
2	03.08 2016	с.Козирщина -смт.Деми- дівка	13 км.	3 год.	Горбиста місцевість	Сонячно
3	04.08 2016	смт.Демидів- ка – с. Вербень	15 км.	5 год.	Необхідність перетину автомобіль- них доріг	Похмуро
4	05.08 2016	с.Вербень- с.Хрінники	6 км.	1.5 год.	Лісова місцевість	Похмуро

4. Відомості про учасників експедиції

№	Прізвище та ім'я	Рік народження	Місце навчання	Домашня адреса	Туристський досвід
1	Онищук Тарас 	1989	керівник	с.Бокійма Млинівський р-н	Похід II ступеня
2	Куніцкий Валерій 	1984	керівник	с.Бокійма Млинівський р-н	Похід II ступеня
3	Скочно Наталія 	2002	Млинівська ЗОШ №3 I-III ступенів	сmt. Млинів Млинівський р-н	Похід I ступеня
4	Бучер Роман 	2001	Млинівська ЗШ №3 I-III ступенів	с. Ужинець Млинівський р-н	Похід II ступеня

5	<p>Мах Дмитро</p> 	2002	Бокіймівська ЗШ I-III ступенів	с.Перевередів Млинівський р-н	
6	<p>Жемелко Денис</p> 	2002	Бокіймівська ЗШ I-III ступенів	с.Бокійма Млинівський р-н	Похід I ступеня
7	<p>Каленюк Ірина</p> 	2001	Млинівська гуманітарна гімназія	смт. Млинів Млинівський р-н	Похід I ступеня
8	<p>Борсук Максим</p> 	2002	Млинівська гуманітарна гімназія	смт. Млинів Млинівський р-н	Похід I ступеня

9	Слепка Олеся 	1999	Бокіймівська ЗШ I-III ступенів	с.Бокійма Млинівський р-н	Похід I ступеня
10	Нерета Вікторія 	2000	Бокіймівська ЗШ I-III ступенів	с.Бокійма Млинівський р-н	Похід I ступеня
11	Жемелко Максим 	2000	Бокіймівська ЗШ I-III ступенів	с. Бокійма Млинівський р-н	Похід I ступеня

Керівники експедиції: Онищук Тарас Володимирович, Куніцький Валерій Віталійович - керівники гуртків районного центру туристсько – краєзнавчої творчості учнівської молоді Млинівської районої ради Рівненської області.

5. Відомості про район експедиції

5.1. Загальні історико - географічні відомості по район експедиції

Маршрут пролягає територією Млинівського та Демидівського районів.

Історично склалося, що Млинівський та Демидівський райони розташувалися у південно-західній частині Рівненської області у межах Волино-Подільської рівнини, охоплюючи підобласть Волинської височини [15;16]. Та є сусідніми районами через які і проходив наш туристсько-краєзнавчий похід.

Рис 5.1.1. Регіон туристсько-краєзнавчого походу [16]

Млинівський район як адміністративно-територіальна одиниця утворений у грудні 1939 року, Демидівський у вересні 1995 року.

Межує регіон нашого походу: на півночі - з Луцьким районом Волинської області, на сході – з Рівненським і Дубенським районами, на півдні – з Дубенським та Радивилівським районами, на заході – з Горохівським районом Волинської області.

Демидівський та Млинівський райони перетинає найбільша водна артерія регіону – р.Стир. Річка Іква також має велике значення в

становленні промислово-господарського комплексу Млинівського району. На території двох районів 6 малих річок, 5 штучних водойм, одне і два великих водосховища, які стали об'єктами нашого дослідження. Недалеко від Млинова розташовані об'єкти природно-заповідного фонду — урочище «Хвороща», гідрологічні заказники «М'ятин» і «Добрятин». А на території Демидівщини планується створення регіонального ландшафтного парку «Демидівський» загальною площею 3000 га. Сюди повинні увійти 4 природно-заповідні об'єкти площею 56,4 га.

Ліси Млинівського району займають 11866 га або 12,6 % території району, з них 8935 га державних лісів, а ліси Демидівського району – 6949 га.

Регіон туристсько-краєзнавчого походу багатий нерудними корисними копалинами місцевого значення такими як пісок, крейда, торф [2,9].

5.2. Туристська характеристика району експедиції

Освоєний район подорожі дуже добре. Насичений краєзнавчими об'єктами та мальовничими природними ландшафтами. В екологічному плані територія абсолютно чиста, практично відсутні забруднюючі підприємства, викиди в повітря і водойми незначні. В ході подорожі є можливість організації пошукової, дослідницької, природоохоронної та екологічної діяльності учнів. Багаті природно-кліматичні умови району подорожі сприяють розвиткові видів туризму: пішохідного, велосипедного, лижного. Форма пішохідної подорожі є доцільною для вибраних часових рамок проходження маршруту. Хоча наше археологічне дослідження не вимагало безпосередньо пішохідного пересування, однак, ми вибрали саме цей спосіб, з метою виявлення та пізнання цікавих та мальовничих місць рідного краю. Район подорожі має достатньо розвинену шляхову мережу.

Поповнення продуктами можливо в усіх селах по маршруту (за винятком с.Клин та с.Козирщина), як в магазинах, так і у населення.

Звичайний час роботи магазинів 8.00 - 13.00, перерва до 14 або 15 годин, закінчення роботи о 17 - 18 год.

Працюють відділення зв'язку в усіх селах (за винятком с.Клин та с.Козирщина). Весь маршрут пролягає у зоні досяжності мобільного зв'язку. Час роботи відділень зв'язку: з 8.00 до 17.00 без перерви, неділя - вихідний.

Розклад руху транспортних засобів. Транспортне сполучення є регулярним від селища Млинів до с.Клин. Від села Клин до смт. Демидівка шляхова мережа не розвинена. А щодо другого відрізка нашого походу, який сполучав смт. Демидівка – с. Пляшева – с. Вербень – с. Хрінники, рух транспортних та маршрутних засобів є щоденним.

Під'їзди. Місце для початку маршруту досить зручне. Значна кількість запасних та аварійних варіантів. В кінцевому пункті маршруту дорога з твердим покриттям.

Можливості для стоянок. Місця для стоянок можна знайти на протязі всього маршруту, найзручніші місця за селами Козирщина, Рудка, Вербень, Хрінники.

5.3. Екскурсійно – пізнавальні відомості про район експедиції.

Екскурсійні та краєзнавчі об'єкти на маршруті

Село Смордва. Історичною пам'яткою в населеному пункті є залишки палацу пана Ледухівського, який збудований в XVI ст. До туристичних об'єктів с. Смордва відноситься мурована глиба смордвівського вимірювального об'єкту геодезичної дуги Струве. Конкретніше, це мережа з 265 вимірювальних пунктів, яка тягнулася із Скандинавії до Росії і з 1816 по 1855 рік слугувала для визначення параметрів Землі.

Село Рудка. церква Святої Параскеви – духовна святиня жителів Рудки, обеліск з іконою Божої Матері.

Селище міського типу Демидівка. На території Демидівки розташовані пам'ятки архітектури, пам'ятники і пам'ятні місця: городище X-XIII ст. в урочищі «Замчисько», палац (1780 р.), Покровська церква і дзвіниця (1830–1840 рр.); братська могила радянських воїнів, меморіал воїнської слави на честь 40-річчя перемоги у Великій Вітчизняній війні Радянського союзу 1941–1945 рр. (1985 р.). За роки незалежності встановлено погруддя Т. Шевченка, пам'ятник воїнам, які загинули під час Другої світової війни.

Село Пляшева. Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви», відомий також як «Козацькі Могили».

Село Вербень. Братська могила воїнів УПА, Пам'ятник воїнам-односельчанам.

Село Хрінники. Пам'ятник воїнам-односельчанам, Братська могила воїнів УПА.

6. Технічний опис маршруту
День перший, 02 серпня 2016 року
сmt. Млинів - с. Козирищина

Протяжність – 15 км.

Ходовий час: вихід на маршрут – 09.00, зупинка на ночівлю – 18.00.

Чистий ходовий час – 4 год.

Метеорологічні умови протягом дня: сонячний ранок, похмуро та невеликий дощ в другій половині дня, t +19 -+24 °С.

Маршрут розпочинається від районного центру туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді Млинівської районної ради. Група учасників на чолі з керівниками Онищуком Тарасом Володимировичем та Куніцьким Валерієм Віталійовичем вирушила в південно-західному напрямку напрямку (А-235°), тримаючи курс на с. Смордва (фото №2). Через 3 км на нашому шляху виникла перша перешкода – заболочений ліс під назвою «Млинівські Лози», який ми подолали за годину (фото №3).

Продовжуємо рух однією з польових доріг, яка виводить нас на північно-східну околицю села Смордва. В селі відновлюємо сили та поповняємо запаси води. О другій половині дня температура повітря дещо знизилася, спостерігалася хмарна погода, невеликий дощ. Рухаємося на південь околиці села, де знаходиться точка дуги Струве, один з 256 тріангуляційних вимірювальних пунктів, які утворювали 258 тріангуляційних трикутників, а також 60 додаткових пунктів. Служила для визначення параметрів Землі, її форми та розміру (фото №4). Оглянувши геодезичний знак – прямуємо в сільський парк, який знаходиться поруч зі ставком. Ставок є мисливським заказником, де охороняються водоплавні птахи. На цьому місці знаходилася історична пам'ятка – палац Ледуховських, який згорів під час II світової (фото №5). Через 50 хвилин група покинула межі поселення Смордва. За 6 км від села знаходиться г. Чарторія (325 м). Це найвища точка Млинівського району.

На схід від гори Чарторія знаходиться заповідне лісове урочище «Смордва». Біоценоз урочища характеризується великою різноманітністю рослин. В усіх наземних ярусах лісу нараховується 23 види рослин [20,21].

У заповідному урочищі ростуть рослини, що занесені до Червоної Книги України і рослини, що належать до групи рідкісних. Це підсніжник, цибуля ведмежа, вовче лико, плющ звичайний. Через 4 км. від урочища, біля підніжжя крейдяних горбів, знаходяться джерела прісної води, які розкопали учні місцевої школи.

Поповнивши запаси води, по закінченні краєзнавчої роботи тримаємо курс в південно-західному напрямку до с. Клин (А-210°) (фото №6). Подолавши ще 6 км., наша група змінила напрямок руху (А-290°) і підійшла до поселення Козирщина. На цьому етапі нашого маршруту ми мали можливість спостерігати зміни рельєфу місцевості з рівнинного на горбистий. Поруч з поселенням натрапляємо на невелику лісосмугу. Близько 18.00 розбиваємо табір на ночівлю (фото №7). Місце під намети зручне. Перед вечерею запаслися дровами. О 20:00 взялися до приготування вечері (фото №8).

День другий, 03 серпня 2016 року

с. Козирщина – смт. Демидівка

Протяжність – 13 км.

Ходовий час: вихід на маршрут – 10.00, зупинка на ночівлю – 18.00.

Чистий ходовий час – 3 год.

Метеорологічні умови протягом дня: сонячно, t +24 - +27 °С.

З місця ночівлі маршрут продовжується ґрунтовою дорогою понад лісом в північно-західному напрямку (А - 290°) (фото №9). Пройшовши 5 км, наша група змінила напрямок руху на південно-східний (А - 220°). О 13: 00 вирішили відновити сили за обідом (фото №10).

Через годину ми продовжили рух в тому ж напрямку. За 20 хвилин ходу дослідницька гупа була на межі Демидівського та Млинівського

районів. Умовна межа між двома районами проходить по широкій долині, яка є заболоченою в окремих місцях.

Долина є цікавою з історико-краєзнавчої точки зору. Про це ми дізналися від місцевого жителя, історика за фахом - Миколи Петровича Баковецького. Чоловіком було знайдено декілька старовинних предметів на власній земельній ділянці, які він передав для нашої пошуково-дослідницької групи.

Перша його знахідка - це козацька куля (XVII-XVIIIст.) , яка була знайдена на околицях с.Рудка. Таких знахідок на околицях села трапляється чимало і на це є свої причини. Зі слів Миколи Баковецького ми дізналися, що влітку 1651 року, через Рудку пролягав шлях відступу з під Берестечка військових загонів Максима Кривоноса. Та щоб пройти Рудку і рушити далі на Кременець, козацьким загонам потрібно було взяти штурмом невелике замчисько XV ст. в якому перебувала польська залога, яка переважно складалася з найманців (факт перебування в залозі найманців підтверджується знахідками місцевих жителів уламків монет XVII з Німеччини та Голандії, якими розплачувалися переважно з військовими найманцями). Спроба штурму виявилася невдалою для козаків і вони змушені були оминати Рудку і пробиватися на Кременець через навколишні ліси.

Другою знахідкою з с. Рудка виявилася військова пряжка кінця XIX, початку XX століття і в цьому немає нічого дивного, через Рудку проходила лінія оборони австрійський військ під час Першої світової війни, а під час Брусилівського прориву тривали запеклі бої.

Робимо фото на місці знайдення стародавніх історичних знахідок (фото №11). По закінченні краєзнавчо-дослідницької роботи піднімаємося з долини по схилу 200 м та рушаємо в напрямку села Рудка Демидівського району (А - 200°). Через 1 км група була на північній околиці села. Завдяки сприятливому клімату та рельєфу територія села здавна заселялася людьми. По селу рухаємося в центр не змінюючи напрямку. О 16:00

поповнюємо запаси прісної води та їжі в місцевому продовольчому магазині. Рушаємо в північно-східному напрямку (А-290°) з метою пошуку місця для ночівлі. Близько 18.00 підходимо до водосховища Жабичі, яке розташоване на південній окраїні смт. Демидівка. Пройшовши 1,4 км вздовж берегової лінії підійшли до рівнинної ділянки узбережжя водосховища. Табір розташували за 20 м від води. Перед вечерею запасилися дровами та під наглядом керівників не випустили можливості скупатися в теплій воді. О 20:00 взялися до приготування вечері (фото №12).

День третій, 04 серпня 2016 року

смт. Демидівка – с. Вербень

Протяжність – 15 км

Ходовий час: вихід на маршрут – 10.00, зупинка на ночівлю – 18.00.

Чистий ходовий час – 5 год.

Метеорологічні умови протягом дня: похмуро протягом всього дня, t +23 - +26 °С.

Підйом о 7:00. Гарно відпочивши, після сніданку, з новими силами о 9:00 виходимо на маршрут (фото №13), перед цим обов'язково проводимо прибирання території ночівлі від сміття, прикопуємо місце від багаття. Погода в першій половині дня похмура. Через 20 хв. ходу в напрямку (А-310°), ми дісталися центру смт. Демидівка (фото №14). Змінивши напрямок руху (А-220°) дослідницька група рушила в напрямку с. Пляшева вздовж автомобільної дороги Демидівка-Берестечко (фото №15). Через 2 години ходу ми підійшли до села Копань. Звідси на маршрутному таксі дісталися с. Пляшева, яке розташоване від Копаня на відстані 6 км. Наступних дві години часу наша група виділила на огляд історико-краєзнавчих об'єктів в національному історико-меморіальному заповіднику «Поле Берестецької битви», відомого також як «Козацькі Могили» (фото № 16).

На території заповідника знаходиться Свято-Георгіївський чоловічий монастир (фото №17). Монастир побудований на місці відомої битви козаків та поляків. У червні 1908 р. на о. Журавлиха відбулося перше офіційне вшанування пам'яті козаків. Тоді ж виникла ідея побудови храму-пам'ятника на цьому місці, щоб зібрати тут останки тисяч безіменних героїв. Спочатку на Журавлисі побудовано дерев'яну Троїцьку каплицю, куди зносили знайдені кістки та черепи для тимчасового зберігання. На кінець весни 1914 р. було збудовано трьохпрестольний Георгіївський собор, двоповерхове приміщення для проживання братії (з трапезною та архиерейськими покоюми), готель, мур з західного боку, будинок для дитячого притулку.

Однією з окрас монастиря є Михайлівська церква (фото №18). Храм дерев'яний, трикупольний, зрубний, що є традиційним для архітектурних форм дерев'яних храмів Волині XVII ст. Перенесення Михайлівської церкви та будівництво храму-усипальниці майже сформувало сучасний архітектурний ансамбль Козацьких Могил.

Церква побудована у 1650 р. у селі Острів, будучи найближчим православним храмом, біля якого мала відбутися Берестецька битва, храм було обрано для урочистого богослужіння 20 червня 1651 року, де перед битвою з поляками молився та причащався гетьман Богдан Хмельницький. Після перенесення храму на Козацькі Могили у 1912 р., на його місці було встановлено кам'яний хрест. Також поблизу монастиря знаходиться пам'ятник козакам і селянам-повстанцям, котрі воювали під Берестечком у 1651 році (фото №19). Після краєзнавчого дослідження виділяємо годину для відновлення сил. По обіді, за допомогою маршрутного таксі Рівне-Пляшева наша група повернулася в село Копань, звідки пішим ходом рушила в с. Вербень (А-220°). Через 4,2 км ми були в центральній частині села Вербень. Зробивши відмітку в маршрутному листі, рушили північному напрямку (А-30°) з метою пошуку місця для ночівлі. Через 30 хвилин ходу підійшли до лісового масиву де і вирішили розташувати табір.

На цьому третій день нашої подорожі добігає кінця. О 21:00 вечеряємо і відпочиваємо перед завтрашнім днем (фото №20).

День четвертий, 05 серпня 2016 року

с. Вербень – с. Хрінники

Протяжність – 6 км

Ходовий час: вихід на маршрут – 09.00, зупинка на ночівлю – 18.00.

Чистий ходовий час – 1,5 год.

Метеорологічні умови протягом дня: похмуро протягом всього дня, t +22 - +25 °С.

Сьогоднішній день ми маємо провести з археологічною групою на березі Хрінницького водосховища з метою пошуку стародавніх артефактів. Тому о 08:00 год виходимо на маршрут (фото №21). Рухаємося в напрямку автомобільної дороги Демидівка – Боремель (А-30°). Перетнувши лісовий масив (2,6 км), рухаємося польовою дорогою, яка перетинається з шосейною біля Хрінницької ГЕС.

З берега Хрінницького водосховища відкривався неймовірний краєвид, яким ми мали змогу помилуватися декілька хвилин (фото №22).

В 11:00 ми розташували табір на території туристичної бази «Маяк» (фото №23) і вирушили вздовж узбережжя (А-340°) на зустріч з археологічною групою Інституту археології НАН України, яка проводила розкопки за 2 км від нас.

7. Фотозвіт про проходження маршруту

Фото №1. Експедиційний загін на початку маршруту – в с.мт. Млинів

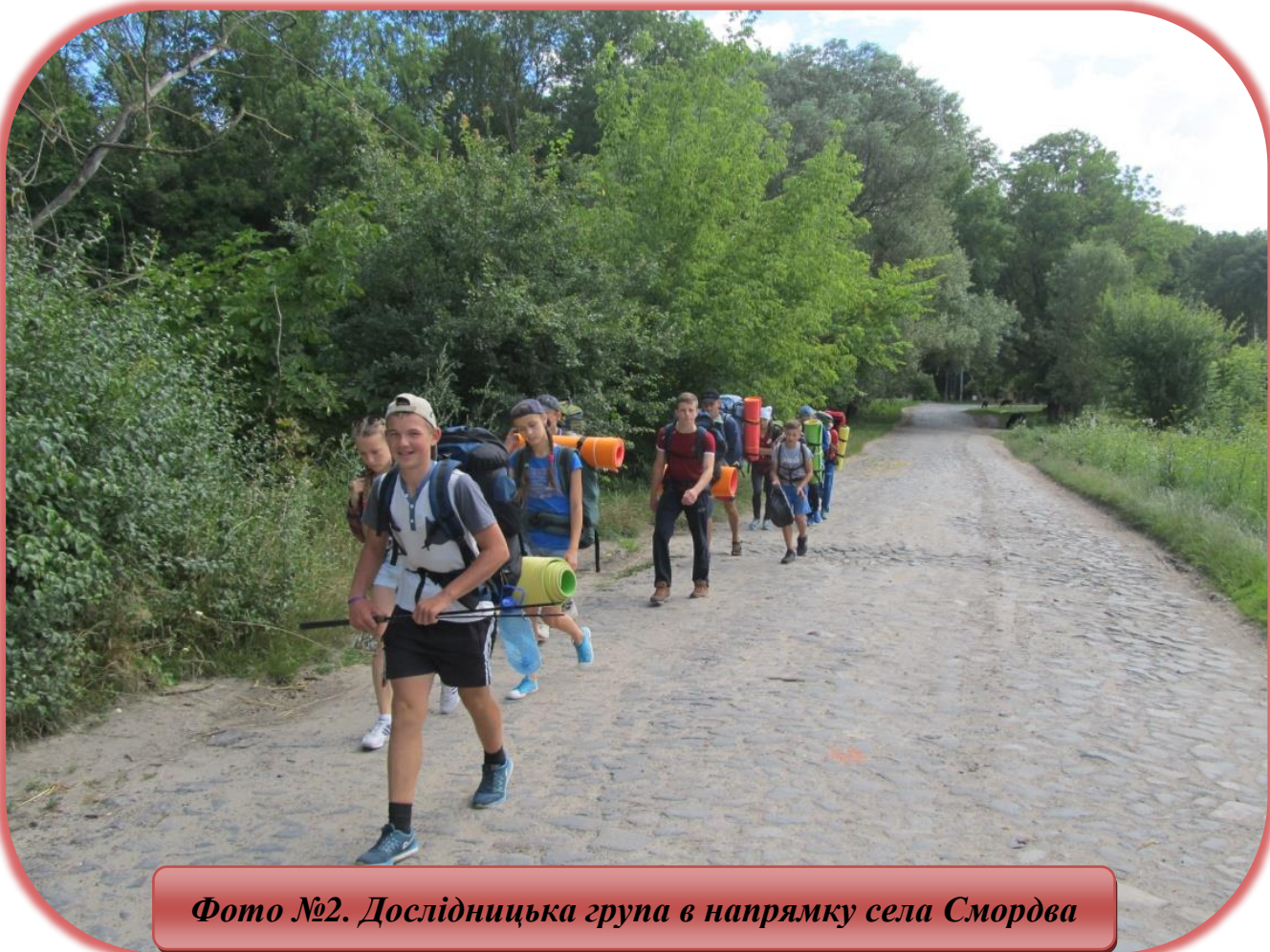

Фото №2. Дослідницька група в напрямку села Смордва

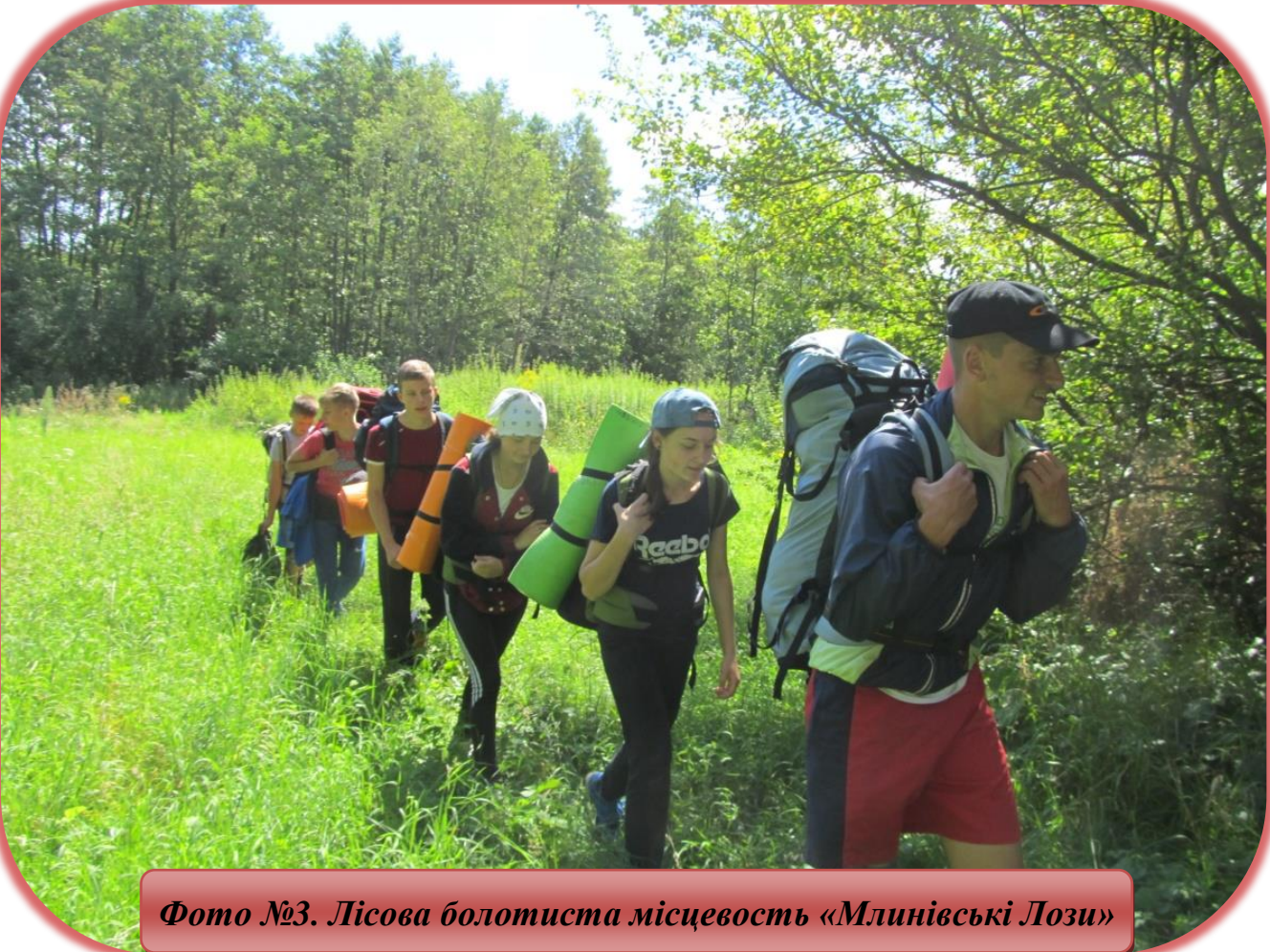

Фото №3. Лісова болотиста місцевість «Млинівські Лози»

Фото №4. Геодезичний знак дуги «Струве» (с. Смордва)

Фото №5. Палац Ледуховських в ретроспективі (с. Смордва)

Фото №6. В напрямку до села Клин

Фото №7. Табір на ночівлю – село Козирищина

Фото №8. Приготування вечері (лісосмуга с. Козирищина)

Фото №9. В напрямку села Рудка

Фото №10. Обідня перерва (околиці с. Козирицина)

Фото №11. Долина відступу військових загонів М.Кривоноса. з під Берестечка (с.Рудка)

Фото №12. Приготування вечері на березі водосховища Жабичі

Фото №13. Рушаємо в напрямку смт. Демидівка

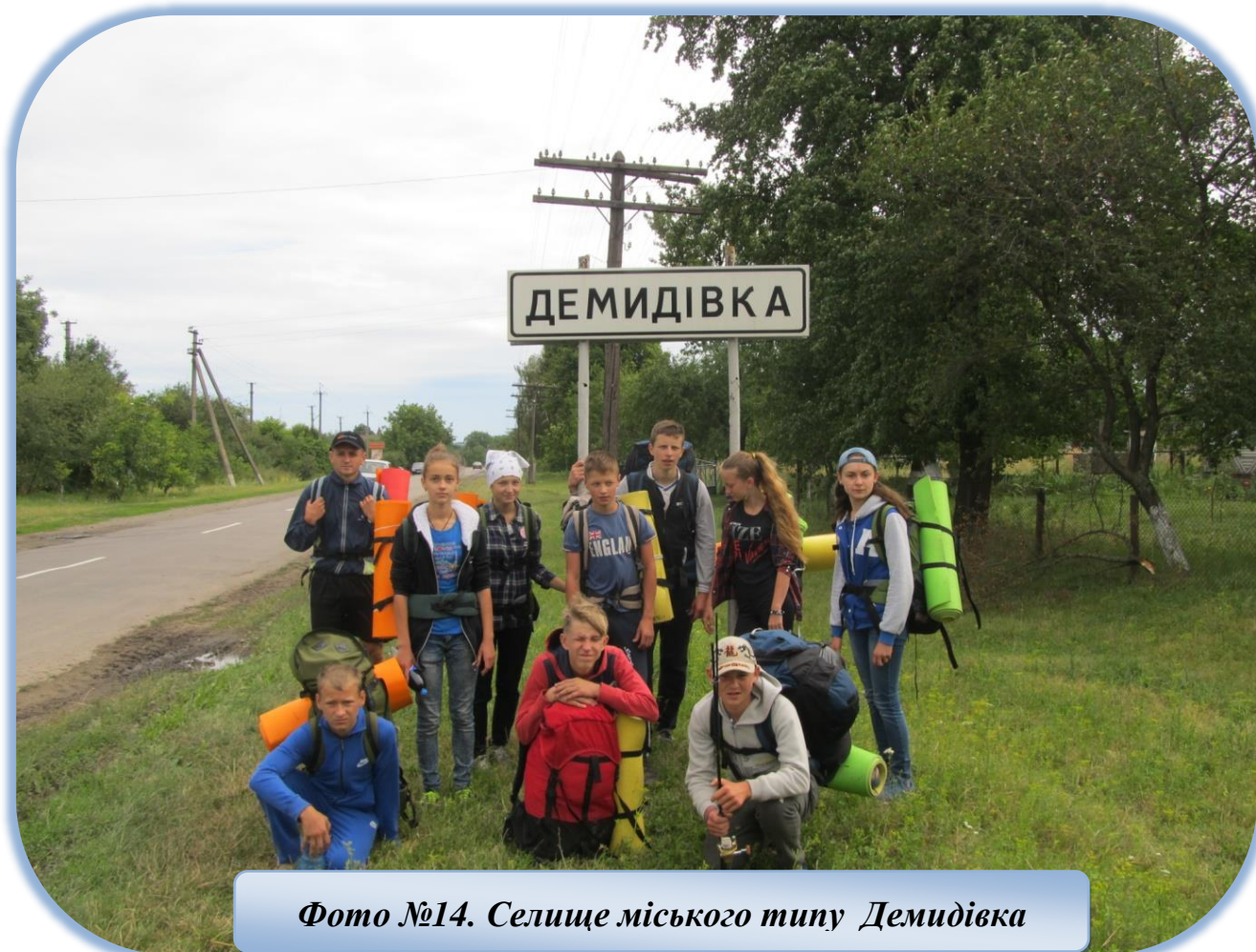

Фото №14. Селище міського типу Демидівка

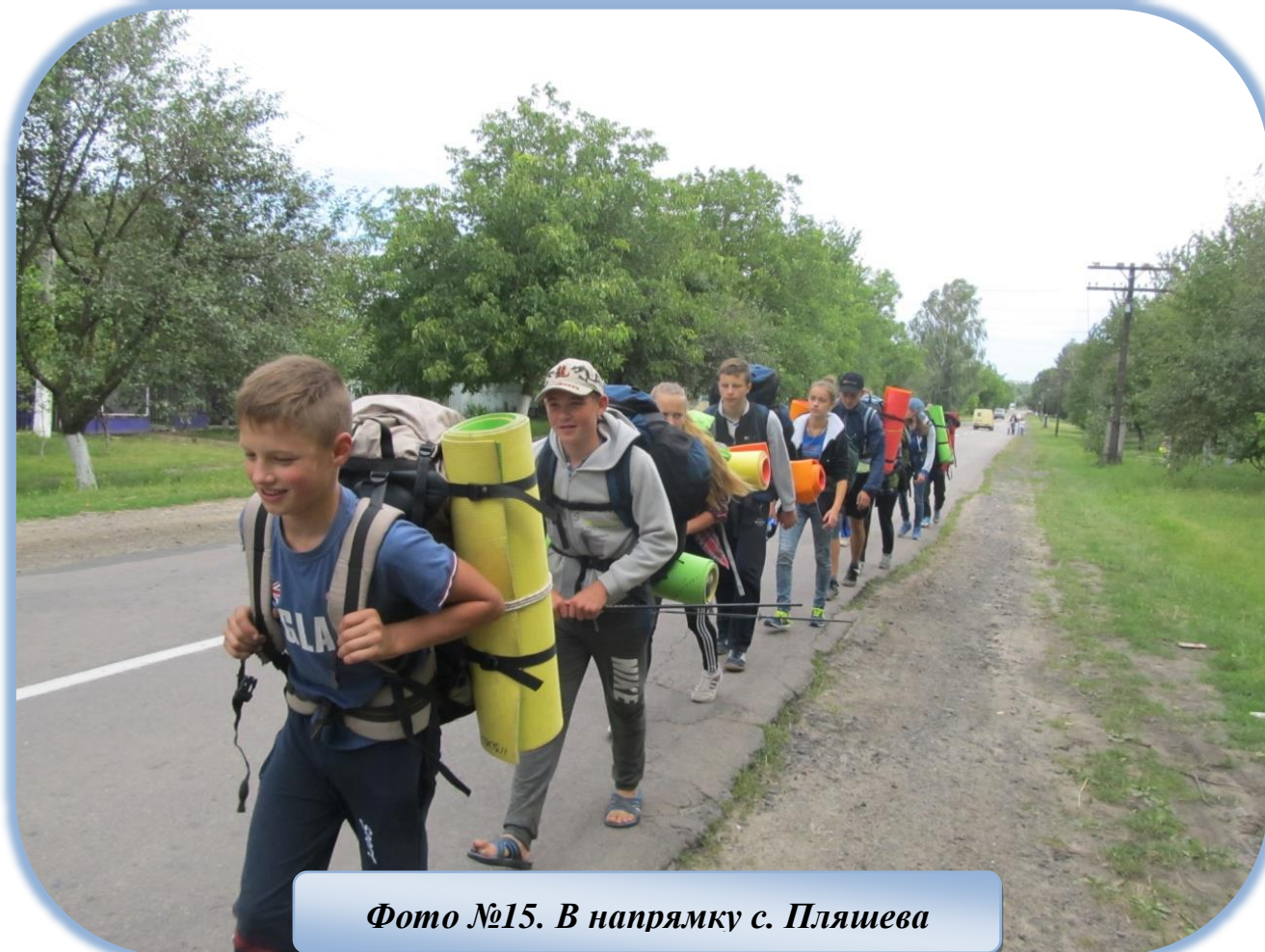

Фото №15. В напрямку с. Пляшева

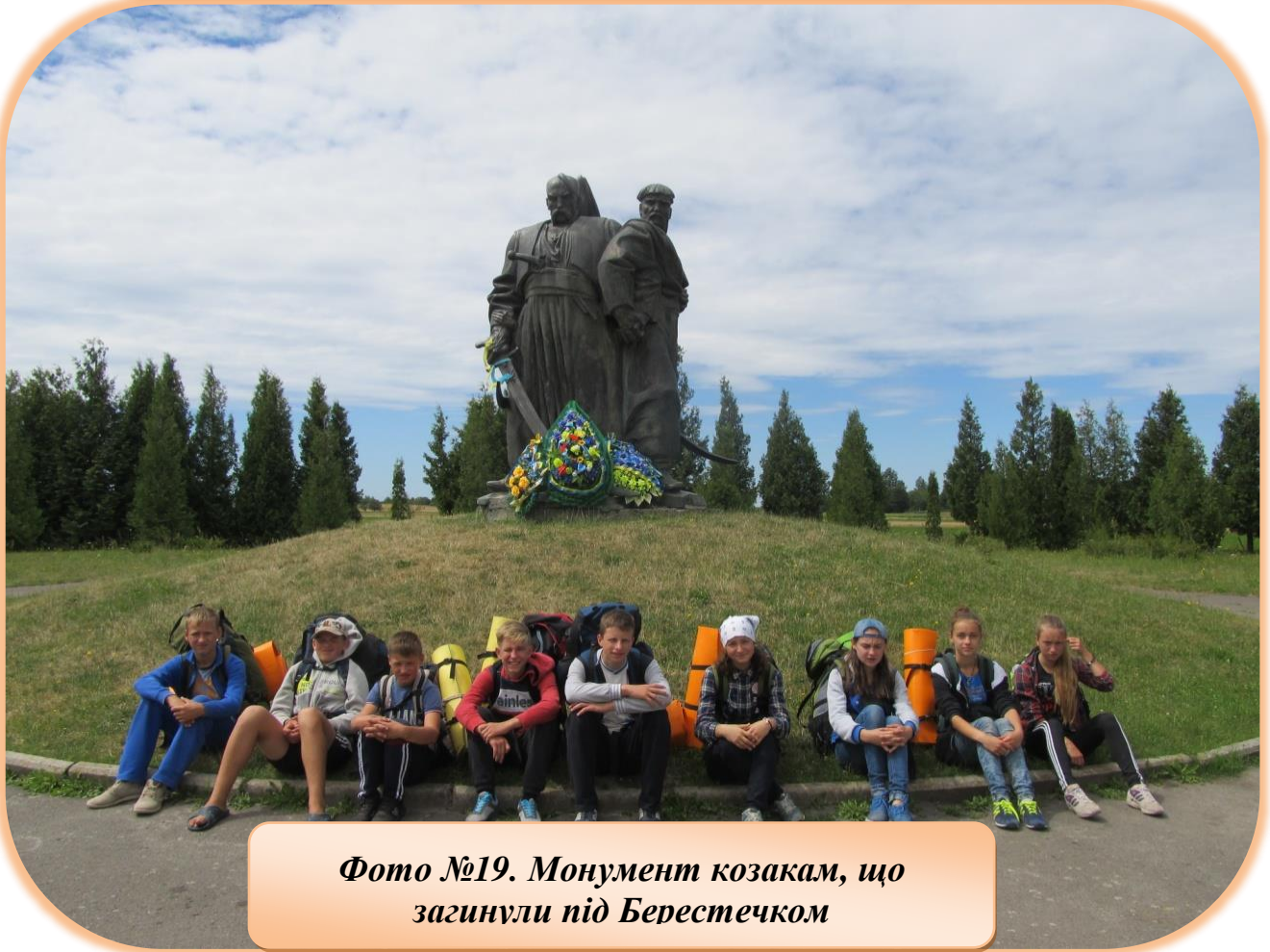
Фото №16. Заповідник “Козацькі Могили”, с. Пляшева

*Фото №17. Свято-Георгіївський чоловічий монастир
(заповідник “Козацькі Могили”, с. Пляшева)*

***Фото №18. Церква Св. Михайла (Заповідник
“Козацькі Могили”, с. Пляшева)***

***Фото №19. Монумент козакам, що
загинули під Берестечком***

Фото №20. Відновлення сил за вечерею (лісосмуга с. Вербень)

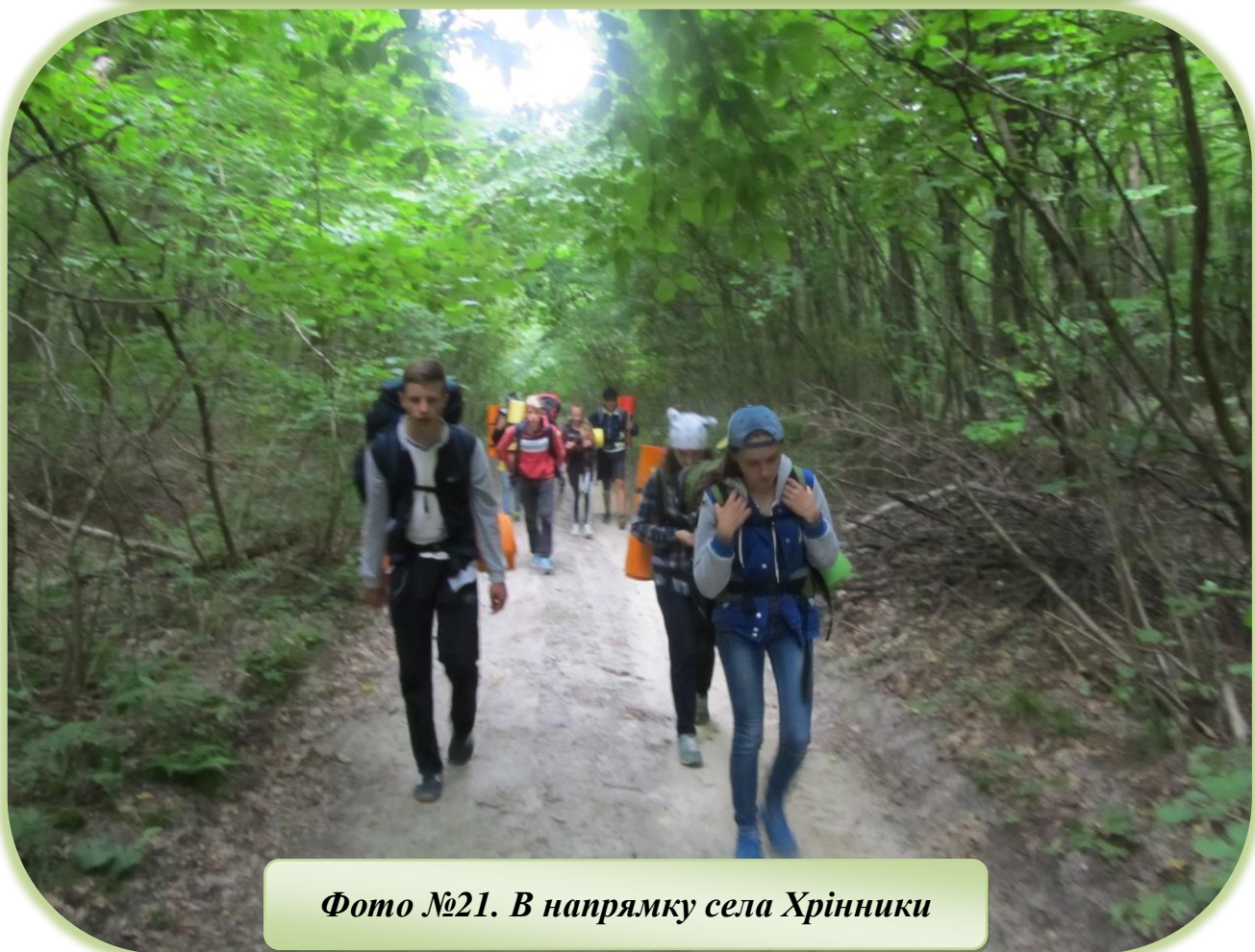

Фото №21. В напрямку села Хрінники

Фото №22. На березі Хрінницького водосховища

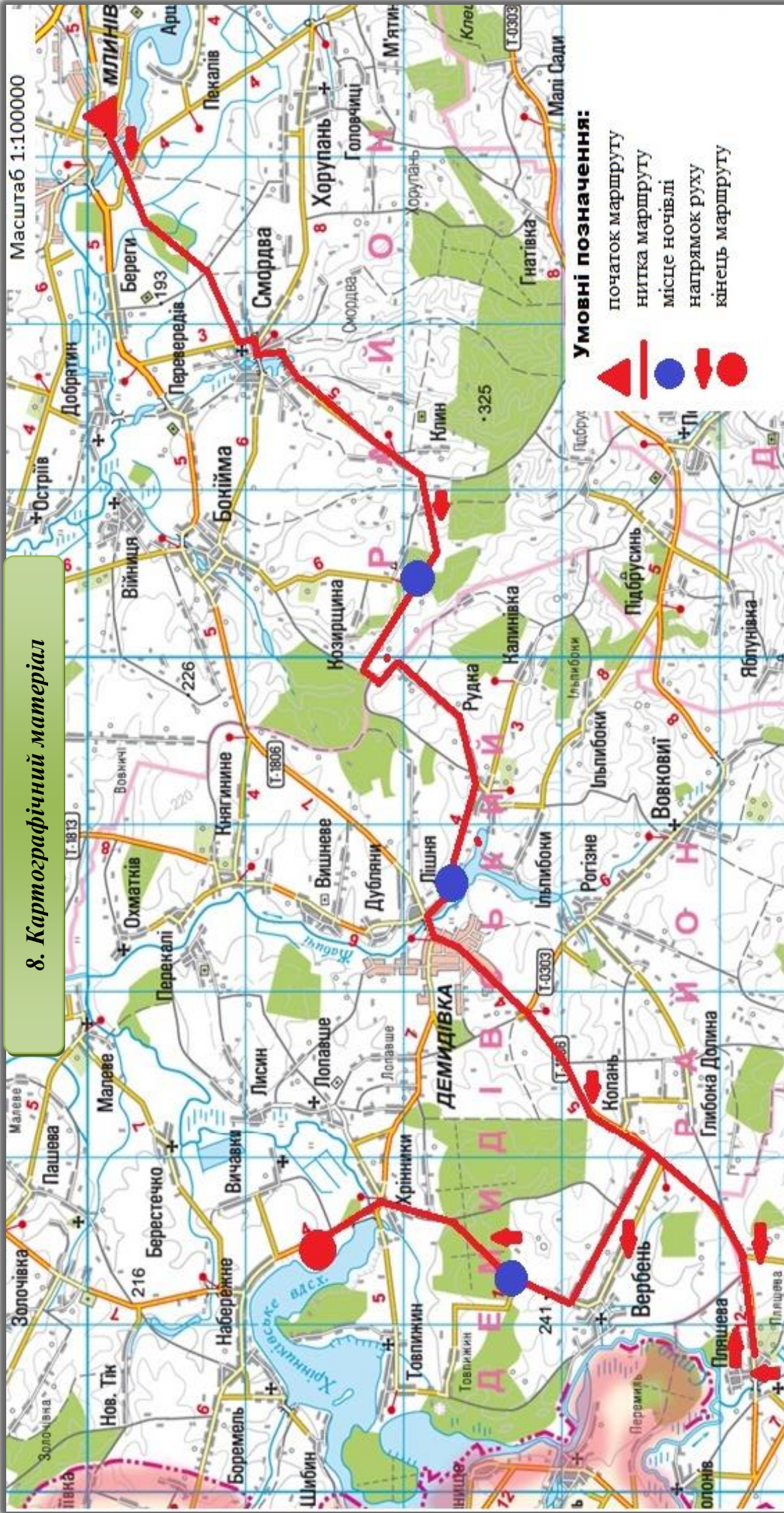

Фото №23. Розташовуємося на території турбази «Маяк»

Фото №25. Експедиційний загін в кінці маршруту – в с. Хрінники

8. Картографічний матеріал

9. Опис науково-дослідницької роботи та її результати

9.1. Археологічні дослідження узбережжя Хрінницького водосховища

9.1.1. Методичні засади роботи та завдання експедиції

Наш експедиційний загін, який складався з дев'яти гуртківців та двох керівників, протягом двох днів мав змогу співпрацювати з Волинською археологічною експедицією ІА НАН України, яка проводила науково-рятивні археологічні дослідження (розкопки) у зоні Хрінницького водоймища на території Демидівського району Рівненської області з 26 липня по 23 серпня 2016 року.

Основним завданням експедиції було вивчення території пам'ятки та недопущення руйнування об'єктів культурної спадщини через руйнування берегів р. Стир, дослідженні історичного культурного шару та археологічних об'єктів.

Розкопки проводилися в урочищі під назвою Шанків Яр. Урочище Шанків Яр являє собою високу терасу лівого берега р. Стир (Хрінницького водоймища), яка має найбільшу висоту в західній частині урочища, навпроти санаторію «Хрінники» і поступово знижується до північного сходу у напрямі до урочища Цегельня (с. Набережне). З напільної сторони за 10-15м від берега розпочинається схил, який переходить у заболочені ділянки.

Висота берега складає 10-15м. Довжина пам'ятки вздовж берега приблизно 650 м, ширина збереженої частини 10-15м. Грунт в межах пам'ятки сильно різниться від сірого супіщаного (переважає) до жовтого суглинкового, материком також може виступати як стерильний світло-сірий супісок так і жовтуватий суглинковий грунт. Тераса урочища оточена пануючими висотами та заболоченою низиною [5,6].

Методика роботи:

- дослідження проводились методом польових археологічних досліджень;
- сітка квадратів розбивалася стандартного розміру 2х2м;
- роботи проводились вручну, поштиково з обстеженням площі

розкопу після кожного з знятих штиків (20 см);

- під час археологічних робіт здійснювалася фотофіксація як процесу дослідження так і стратиграфічних зрізів, виконувались польові креслення та вівся польовий щоденник [8].

9.1.2. Історія археологічних досліджень

Археологічні дослідження пам'ятки розпочаті 1993 р. Волинською археологічною експедицією.

На першому етапі (1993-2001 рр.) дослідницькі роботи велися переважно як рятівні по периметру берегової лінії. На другому етапі дослідження були сконцентровані на ділянці високої берегової тераси з досить рівною поверхнею. Цю ділянку довгий час використовували під сільськогосподарські угіддя тому верхні пласти культурного шару тут пошкоджені оранкою. Культурний шар вцілому залягає від 0,5-0,6м до 1м, на фоні його часто невиразно проступають плями археологічних об'єктів.

Хронологічні рамки поселення від епохи неоліту до литовсько-польського періоду, поружними є шари ранньозалізного часу, ранньослов'янського періоду та києво-руської доби.

Життя у цю археологічну роботу вдихнув видатний український археолог, дослідник Волині І тис. н. е., доктор історичних наук, професор, заступник директора інституту археології НАН України, на жаль, нині покійний Козак Денис Никодимович. Археологічну роботу і донині продовжують його послідовники студенти зі Львова, Луцька та Рівного, вперше цього року завітають і студенти з Києва, які працюють під пильним наглядом начальника Волинської археологічної експедиції Інституту археології НАН України Антона Панікарського. Долучаються до експедиції і фахівці з різних міст України, також із-за кордону.

Ділянка, на якій працює експедиція, називається «Хрінники-1», урочище «Шанків яр», що знаходиться між Набережним та Хрінниками, розповідає Антон Панікарський. Кожна археологічна пам'ятка є безцінною. Ця ж цікава тим, що тут знаходяться багатошарові поселення,

які були тут із початку палеоліту, кам'яної доби, раннього заліза і до сучасності. Дуже потужно представлений світоглядний, культурний, релігійний та обцинний центр германських племен, зокрема готів. Експедицією вже виявлено біля 50 жител, що навіть у сучасному розумінні цього явища хороше велике село. Виявлено не лише великі житлові будинки, а й склади. Знайдено скарби римських монет, уламки срібних ланцюжків, які носили на грудях купці з римських провінцій. Тут був центр торгівлі. Було знайдено об'єкт, який є просто унікальним для історії не тільки України, а й всієї Європи - давнє капище-жертвник, на якому приносилися в жертву місцевими племенами тварини та люди. Капище представляло собою вимощений глиною майданчик, в середині якого було викладене величезне вогнище діаметром до 2 метрів із нашаруваннями товщиною до півметра. Навколо вогнища були вкопані великі горщики, в яких було духмяне зілля, далі йшли ями для жертвовного м'яса і з боку від них була яма, в якій різали жертв. Перед капищем був великий майданчик розмірами десь 10-8 метрів, вцент заповнений кістками тварин і людей. Капище у Хрінниках зовсім не характерне для германців Європи, де жертву складали в якомусь місці. Були так звані «святі місця» над озерами, куди скидали предмети господарства, зброю, людей. Поклоніння богам через вогонь, через спалення було поширене в античному світі та у слов'ян. В даному випадку у Хрінниках ми маємо справу з якоюсь культурною і міфологічною «мішаниною». Про те, що місцеві готи мали тісні контакти з римськими провінціями, маємо ще одне підтвердження у вигляді цікавої знахідки. В одному із жител виявили бронзову фігурку бога Сарапіса. Саме житло було своєрідним підпільним храмом-вівтарем. Божок розміщувався у ніші, яка була закрита від основної частини житла. Сарапіс - це суто античний божок, віра у якого з'являється на рубежі IV-III ст. до н. е. в Єгипті, а потім набуває широкого поширення у Римі. Очевидно, що хтось місцевий з Хрінник перебував досить тривалий час у Римі і приніс ці вірування до поселення. Дуже цікавими для археологів у

Хрінниках є горизонти від I-II ст. н. е. до XV ст. - пам'ятки слов'ян, наших безпосередніх предків. І саме 2011 року експедиція приділила їм багато уваги. На поселенні в урочищі Шанків Яр знайшли споруду XIV ст. Відкрили цілий закритий комплекс із керамічними та залізними виробами, який дає уявлення про цей період історії України. Дуже цікавою знахідкою було підвальне приміщення-комора, на прилавку якої була залізна частина рогатини, що використовувалася не лише у мисливстві, але й у військовій справі. Знайдено також багато кінських вудил - очевидно господар цього приміщення був здібним вершником.

До категорії важливих знахідок можна віднести також пам'ятку, яку виявили на північній околиці села Хрінники, в урочищі Високий Берег. Це спалене село XII ст. - декілька жител русичів домонгольського періоду. Одне з них було повністю спалене і там збереглася вся внутрішня архітектура та інтер'єр. Взагалі раніше такого унікального об'єкту не знаходили. Знаємо, що будували зруби, а сам процес уявити було важко. Виявляється, що простір між земляними стінами і дощатою стіною-зрубом забивався глиною. В куті житла був млин: збереглися жорна, а у великій печі зберігся цілий горщик. В житлі мешкала досить багата людина. Тут знайдені: кінське вудило, обгоріла кістяна накладку до лука, орнаментована візерунками, кілька ножів, прясел. Неподалік від житла знайдено ще кілька вудил, бронзовий позолочений натільний хрестик візантійського стилю [11-14].

9.1.3. Археологічні роботи

Протягом літа 2016 р. Волинська рятівна археологічна експедиція ІА НАН України продовжувала дослідження (24 сезон) пам'яток давньої історії Волині на берегах Хрінницького водоймища Демидівського району Рівненської області.

У серпні роботи проводились в ур. Шанків Яр в межах розкопу XXIII, до якого була зроблена прирізка завдовжки 18 м (кв. 9-15) та завширшки 13 м (кв. А-3).

Наша експедиційна група приєдналася до розкопок 5 серпня і мала змогу співпрацювати з археологами протягом двох днів.

До цього часу Волинською археологічною експедицією Інституту археології НАН України було досліджено культурний шар першої черги розкопу.

Керівник пошукової групи Антон Панікарський дав коротку характеристику виконаних робіт, першим етапом яких була розмітка території квадратами 2х2 м.

Фото №26. Демонстрація розмітки дослідної ділянки

Наступного ранку наша експедиційна група приступила до дослідження культурного шару другої черги розкопу.

Загалом експедиційною групою було розкрито площу 232 кв. м. У розкопі досліджено житлову споруду празько-корчакської культури, виявлено плями заповнень великих заглиблених житлових споруд вельбарської археологічної культури а також досліджено досить насичений культурний шар зі знахідками кераміки та інших виробів епохи бронзи, часу раннього заліза та ранньослов'янського періоду.

**Фото №27. Дослідження культурного шару
другої черги розкопу (вид зі сходу)**

Інша частина нашої пошукової групи займалася розбором скупчення в західній частині розкопу на рівні материка.

**Фото №28. Розбір скупчення в центральній
частині розкопу на рівні материка**

Скупченням виявилось житло празько-корчацької культури.

Фото №29. Житлова споруда 77 на рівні материка (вид зі сходу)

Виявлене в центральній частині розкопу при зачистці перед материкового жовто-сірого піщаного шару на глибині -0,8 м від денної поверхні. Оскільки стіни житла внаслідок сипучого піщаного ґрунту збереглися досить погано (досліджена їх висота 0,05-0,1 м) його вдалося простежити лише за контурами середньо втоптані глиняної долівки. Житло квадратне в плані, розмірами 2,3x2,6 м. У східному його куті містились залишки опалювального пристрою, що являли собою завал випалених глиняних вальків, змішаних з печиною, вугликами та фрагментами кераміки. Зважаючи на погану збереженість котловану споруди до знахідок з неї були віднесені фрагменти кераміки виявлені лише на долівці та завалі опалювального пристрою. Це виключно ліпні форми недбало сформованих горщиків дзбанкоподібної форми з слабо відігнутими назовні та заокругленими простими вінцями.

Із матеріалів заповнення житла науковцями реставровано чотири цілі форми такого посуду різних розмірів.

Фото №30. Колекція реставрованого посуду

Окрім того, при контрольній зачистці розкопу в його західному куті на глибині -0,6 м від денної поверхні зауважено дві чіткі плями заповнень великих заглиблених жител, які безсумнівно належать до вельбарської археологічної культури. Об'єктам присвоєно умовні номери жител 126 та 127. Враховуючи їх розміщення в ареалі дослідженого 2009 р. жертвовного капища готів та специфіку дослідження «великих» жител вельбарської культури виявлені об'єкти було законсервовано до польового сезону 2017 року.

Фото №31. Законсервованій об'єкт римського часу (житло 126)

Фото №32. Законсервована пляма об'єкту римського часу (житло 127)

В кінці робочого дня, ми передали Волинській рятівній археологічній експедиції ІА НАН України знайдені артефакти на території с. Рудка, які надав нам Микола Петрович Баковецький. Зі слів археологів ми дізналися, що предмети є досить цікавими з історичної точки зору і рідко трапляються на цій території.

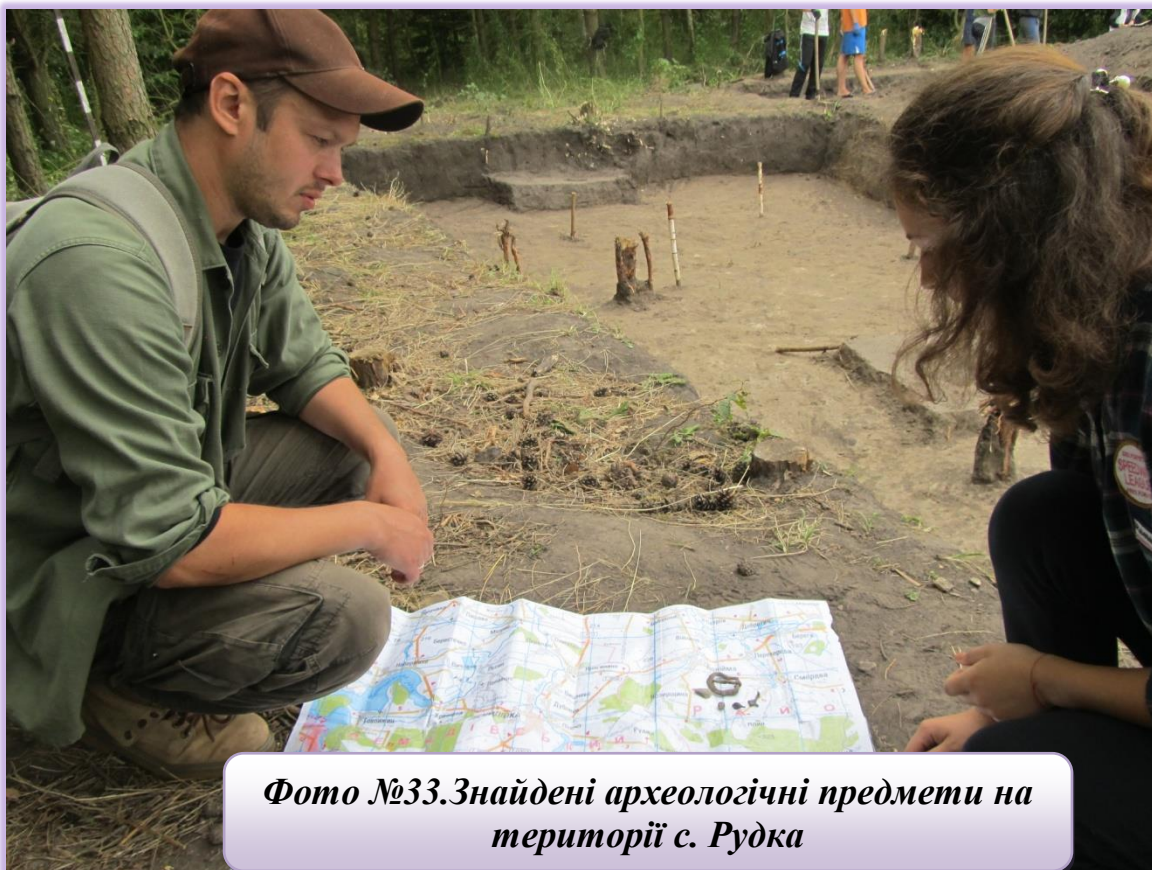

Фото №33. Знайдені археологічні предмети на території с. Рудка

9.1.4. Опис археологічних знахідок

Матеріали з культурного шару розкопок в ур. Шанків Яр представлені знахідками епохи бронзи, ранньозалізного та пізньоримського часу і раннього середньовіччя.

Епохою пізньої бронзи можуть бути датовані крем'яні двобічно оброблені вироби (додаток А [1-2]). Перше знаряддя (додаток А [1]) може бути інтерпретоване як сокира, друге (додаток А [2]) — заготовка-напівфабрикат. Матеріали ранньозалізного часу представлені: горщиками із злегка розхиленими вінцями, рустованою поверхнею та рядом проколів під вінцями (додаток А [10—12]; додаток Б [11]). Такі вироби відносяться до горщиків четвертого типу ранньозалізного часу із Хрінників та

характерні для пам'яток ульвівецького типу. Вірогідно, до варіанту Б горщиків четвертого типу можна віднести фрагмент стінки, орнаментованої рядами прокреслених ліній (додаток Б [10]).

До ранньозалізного часу відносяться також матеріали поморсько-кльошової культури (додаток А [3-9]; додаток Б [1-8]). Вони представлені фрагментами ліпних посудин із потовщеними вінцями (додаток А [3-5]) та фрагментами мисок із огранкою внутрішньої сторони вінця (додаток Б [5,7-8]). Такі морфологічні особливості характерні для посудин ясторфської культури. В керамічному тісті присутні домішки шамоту, поверхня — жорстка. Також до матеріалів поморсько-кльошової культури можна віднести фрагменти лискованих мисок із загнутими до середини вінцями (додаток Б [2-4]). Такі посудини належать до варіанту Б типу 1 мисок поморсько-кльошової культури з Хрінників. Характерним типом орнаmentaції горщиків цієї культури є пальцеві вдавлення по вінцях (додаток А [6]). Достатньо рідким явищем для кераміки поморсько-кльошової культури є орнаmentaція лискованого горщика із відігнутими вінцями у вигляді комбінації виступів та вдавлень підпрямокутної форми та косих канелюрів (додаток Б [1]).

Матеріали пізньоримського часу представлені ліпною керамікою вельбарської культури (додаток В [1-7]). Горщики репрезентовані типами ІА (додаток В [4]), ІВ (додаток В [1]) та ІС (додаток В [2,6]) за класифікацією Р.Волонгевича. Миски належать до групи ХаА (додаток В [3, 5, 7]). Поверхня посудин чорнолискована, в керамічному тісті присутні домішки жорстви.

Із черняхівським імпортом слід пов'язати гончарну кераміку черняхівських типів на вельбарському селищі (додаток Г). Вона представлена фрагментами горщиків (додаток Г [1-3]), мисок (додаток Г [4-5]) та глечика (додаток Г [6]).

Середньовічні матеріали представлені грубогончарними горщиками Лука-Райковецької культури (додаток В [8-9]). Орнаментовані посудини

хвилястим та лінійним врізним орнаментом. Поверхня посудин жорстка, основним поточувачем є домішки крупнозернистого шамоту. Вірогідно, із Лука- Райковецькими матеріалами слід пов'язувати фрагмент глиняної сковорідки (додаток В [10]).

На окремий розгляд заслуговує колекція з 4 реставрованих посудин-горщиків культури прага-корчак (додатки Д,Ж,З,К, фото №30). Всі вироби стрункої форми з профільованою шийкою та слабо відігнутими назовні заокругленими вінцями. Тісто і випал середні, колір темно-цеглистий. Даний посуд безсумнівно походить з одного виробництва.

Наш експедиційний загін підтримує зв'язок з керівником археологічної групи Антоном Панікарським та в літку 2017 року планує продовжити пошуково-дослідницьку роботу на законсервованих об'єктах узбережжя Хрінницького водосховища.

10. Висновки та рекомендації по проходженню маршруту

По закінченню експедиційної роботи ми дійшли висновку, що маршрут експедиції насичений цікавими краєзнавчими об'єктами, відвідання яких має велике значення для поглиблення знань про історію, культуру рідного краю. Юні туристи зверталися до вивчення території району експедиції, спираючись на матеріали, які є у краєзнавчих музеях, а також до аналізу різних історичних подій на основі архівних документів, літописів, спогадів, листів, карт, пам'яток історії та культури. Це дало можливість учасникам експедиції розвивати на практиці знання та вміння ведення пошуково-дослідницької роботи, застосування елементів польових досліджень.

Таким чином у процесі пошукової роботи були проведені дослідження багаточислової пам'ятки в ур. Шанків Яр в зоні Хрінницького водоймища. У розкопці досліджено житлову споруду празько-корчакської культури, виявлено плями заповнень великих заглиблених житлових споруд вельбарської археологічної культури а також досліджено досить насичений культурний шар зі знахідками кераміки та інших виробів епохи бронзи, часу раннього заліза та ранньослов'янського періоду.

На 2017 р. ми плануємо співпрацю з археологічною групою в урочищі Шанків Яр. Подальші польові дослідження цієї неординарної пам'ятки а також широкі розвідкові роботи спрямовані на пошуки місця розташування стародавнього могильника.

Матеріали нашого дослідження було висвітлено в комунальній організації «Редакція газети «Гомін» Млинівської районної ради Рівненської області. Також гуртківцями була проведена туристсько-краєзнавча конференція по темі дослідження перед учнями Млинівської №1, №3 та Бокіймівської ЗОШ I-III ст.

Юні туристи звертались до вивчення території району експедиції, спираючись на матеріали які були вивчені на заняттях гуртка «Історичне краєзнавство». Це дало можливість учасникам експедиції розвивати на

практиці знання та вміння ведення пошуково-дослідницької роботи, застосування елементів польових досліджень.

У процесі дослідницької роботи систематизовано дані про історію археологічного дослідження узбережжя Хрінницького водосховища з метою опису даного маршруту та внесення його до збірника туристсько-краєзнавчих маршрутів, що видається районним центром туризму, рекомендованих для проходження учнями загальноосвітніх навчальних закладів та інших категорій туристів.

Пропонований маршрут має зручні під'їзди до його точок – смт. Млинів – смт. Демидівка – с. Вербень – с.Хрінники. Маршрут можна проходити повністю або частково в обох напрямках.

Пройдений маршрут є вдалим у таких відношеннях: можливість проходження як в літню пору року так і в міжсезоння; можливість поповнення в дорозі продуктів харчування; у випадку аварійної ситуації група може припинити маршрут в першому ж населеному пункті; доступна вартість подорожі.

11. Додатки

Додаток А

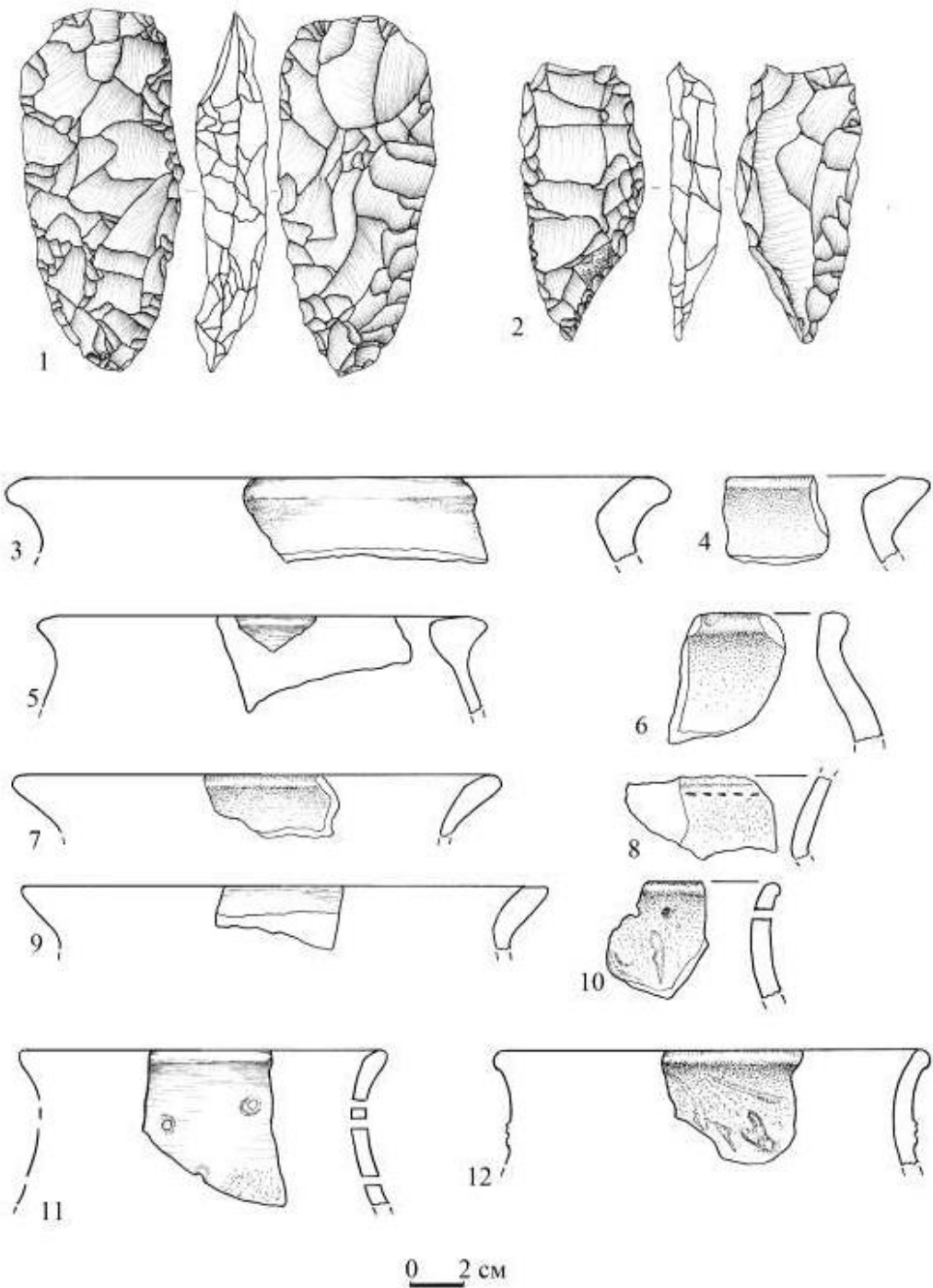

Рис. 1 Хрінники-2016, ур. Шанків Яр, культурний шар. 1-2- матеріали бронзового часу, 3-12- матеріали раннотозалізного часу.

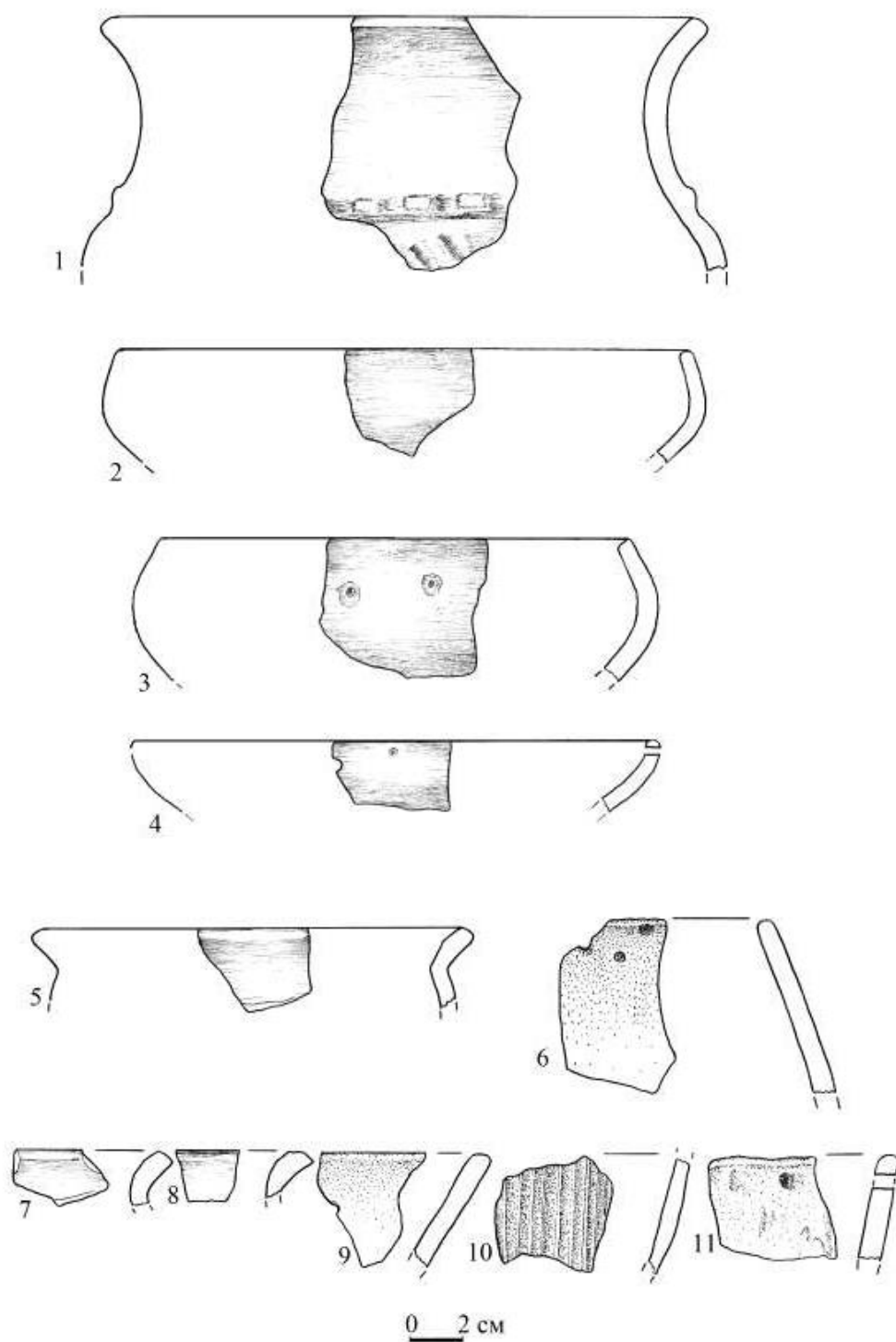

Рис. 2. Хрінники-2016, ур. Шанків Яр, культурний шар. 1-11- матеріали раньозалізного часу.

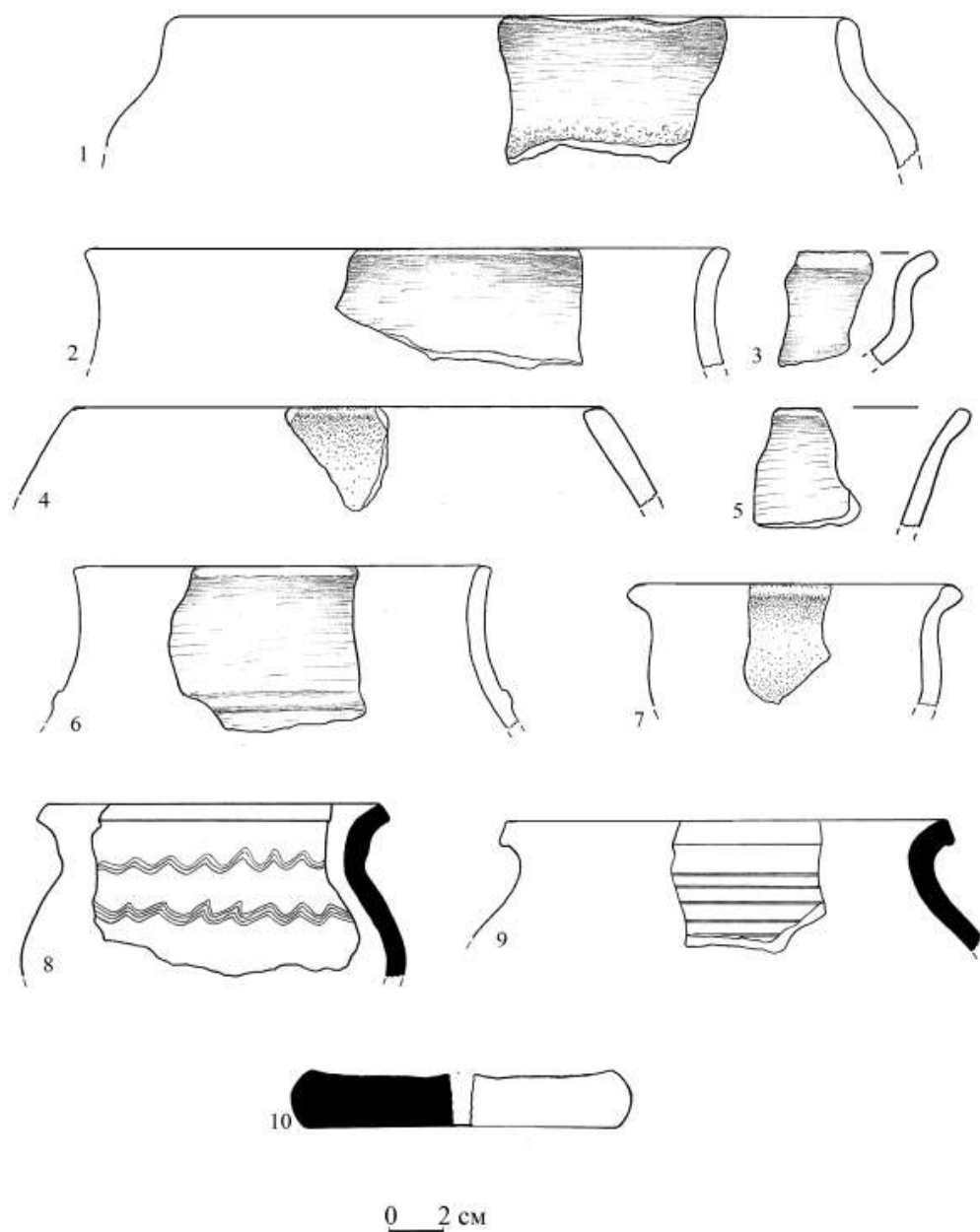

Рис. 3. Хрінники-2016, ур. Шанків Яр, культурний шар. 1-7- ліпні керамічні форми вельбарської культури, 8-10- матеріали Лука-Райковецької культури. 8-9-гончарні горщики, 10- глиняна сковорідка.

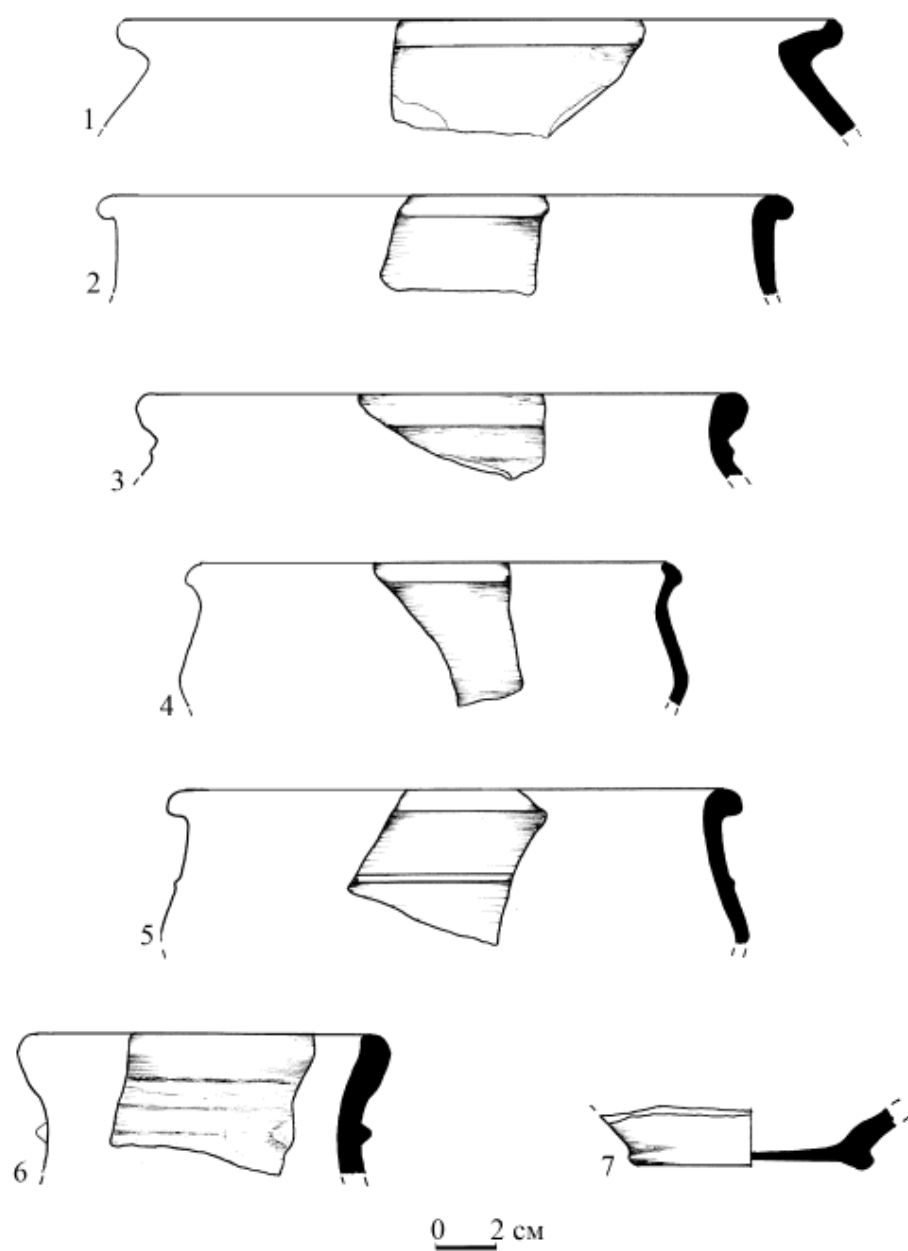

Рис. 4. Хрінники-2016, ур. Шанків Яр, культурний шар. 1-7- черняхівська гончарна кераміка.

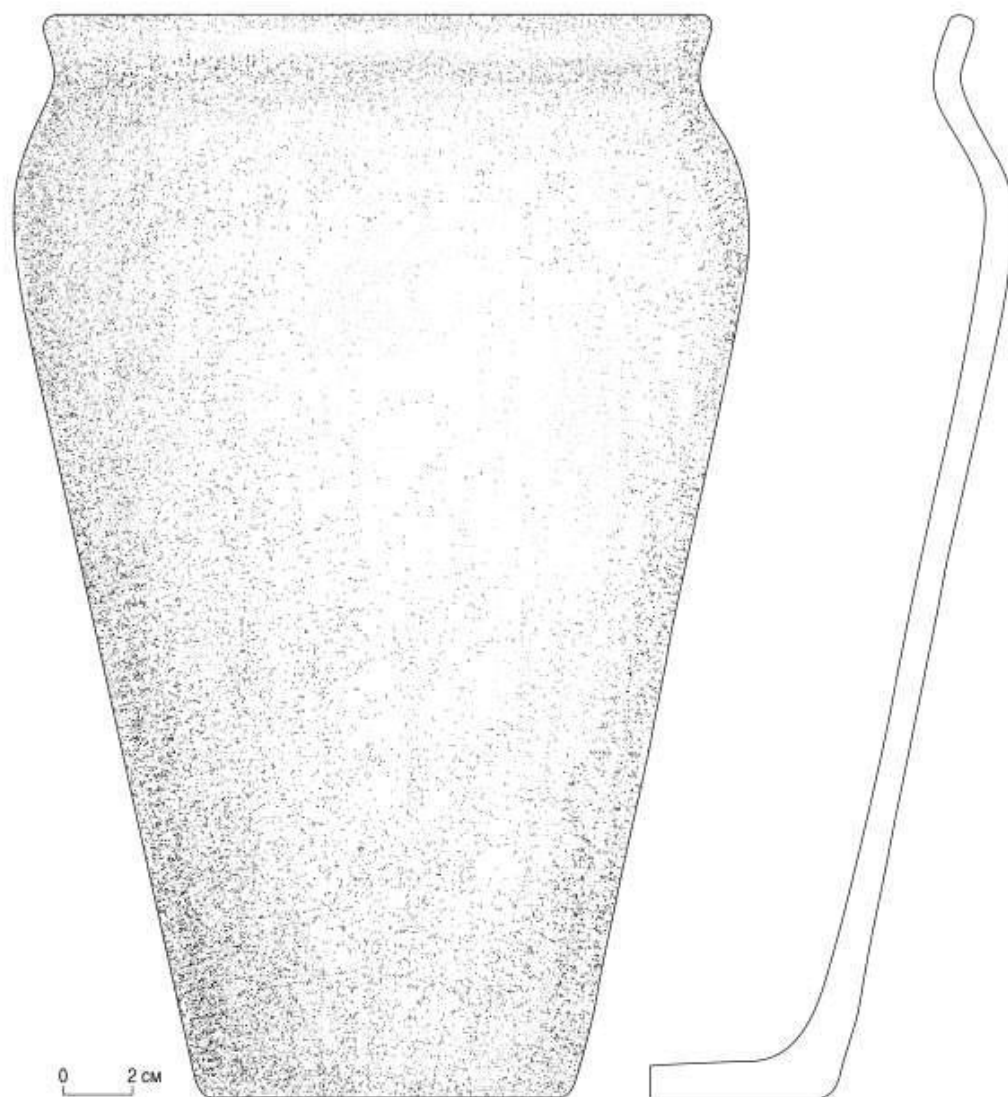

Рис. 5. Хрінники-2016, ур. Шанків Яр. Реставрований горщик № 1 із заповнення житла празько-корчацької культури.

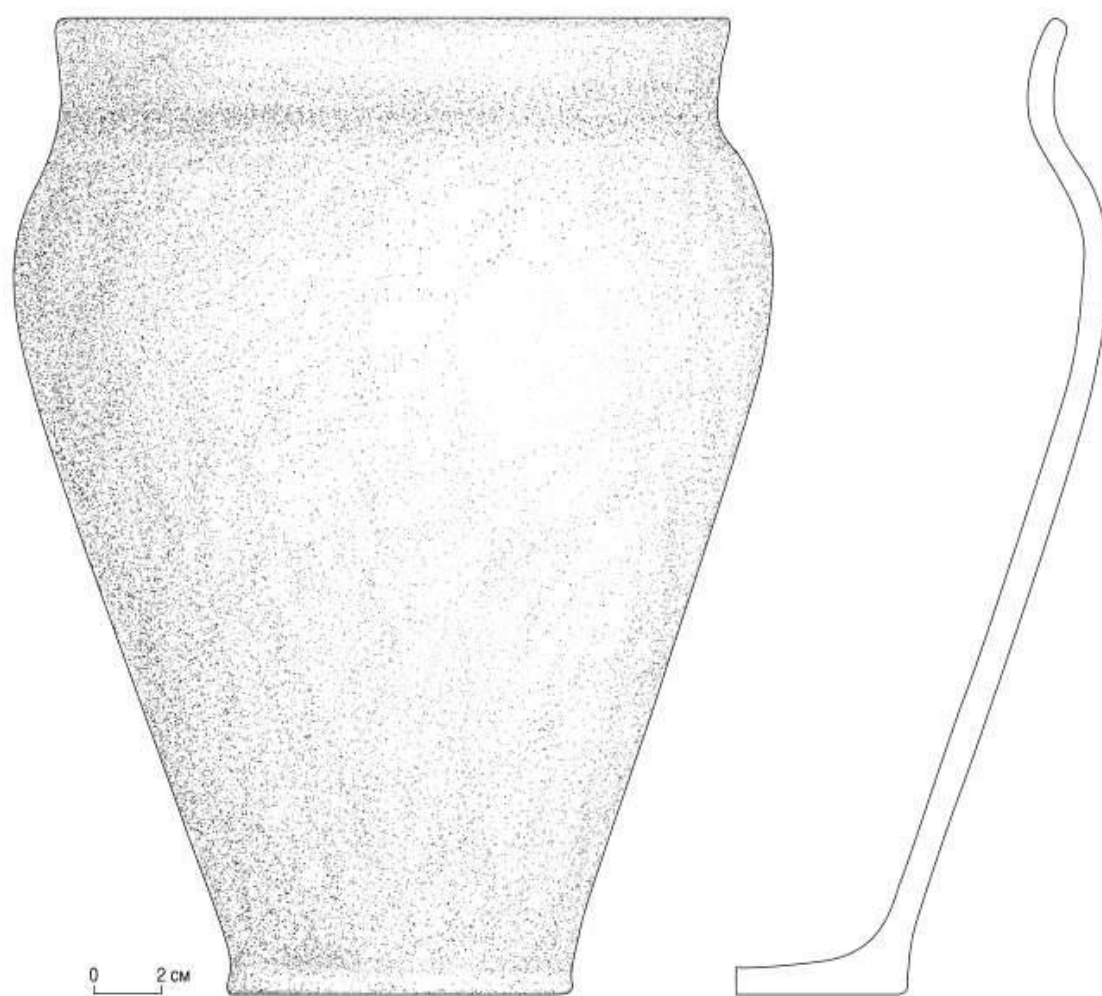

Рис. 6. Хрінники-2016, ур. Шанків Яр. Реставрований горщик № 2 із заповнення житла празько-корчацької культури.

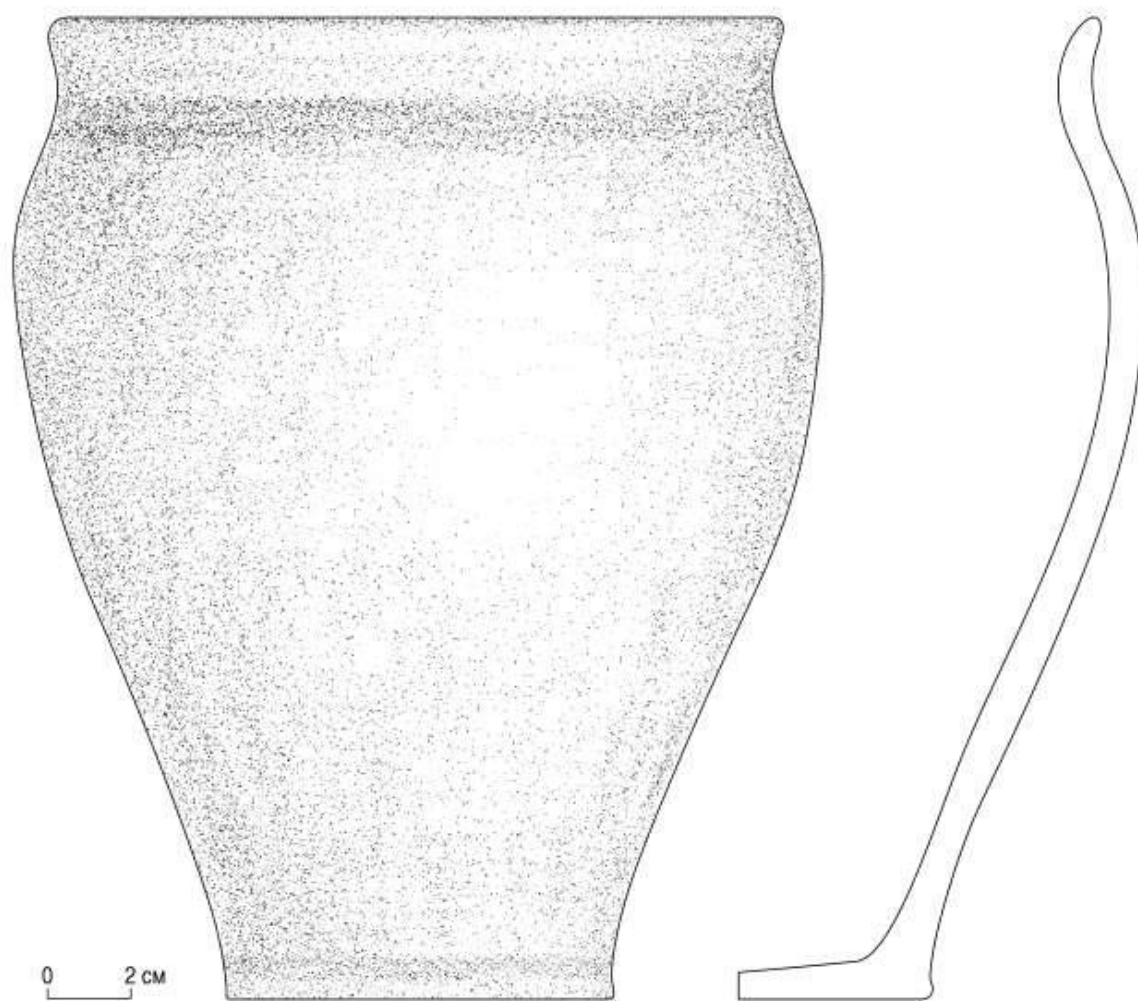

Рис. 7. Хрінники-2016, ур. Шанків Яр. Реставрований горщик № 3 із заповнення житла празько-корчацької культури.

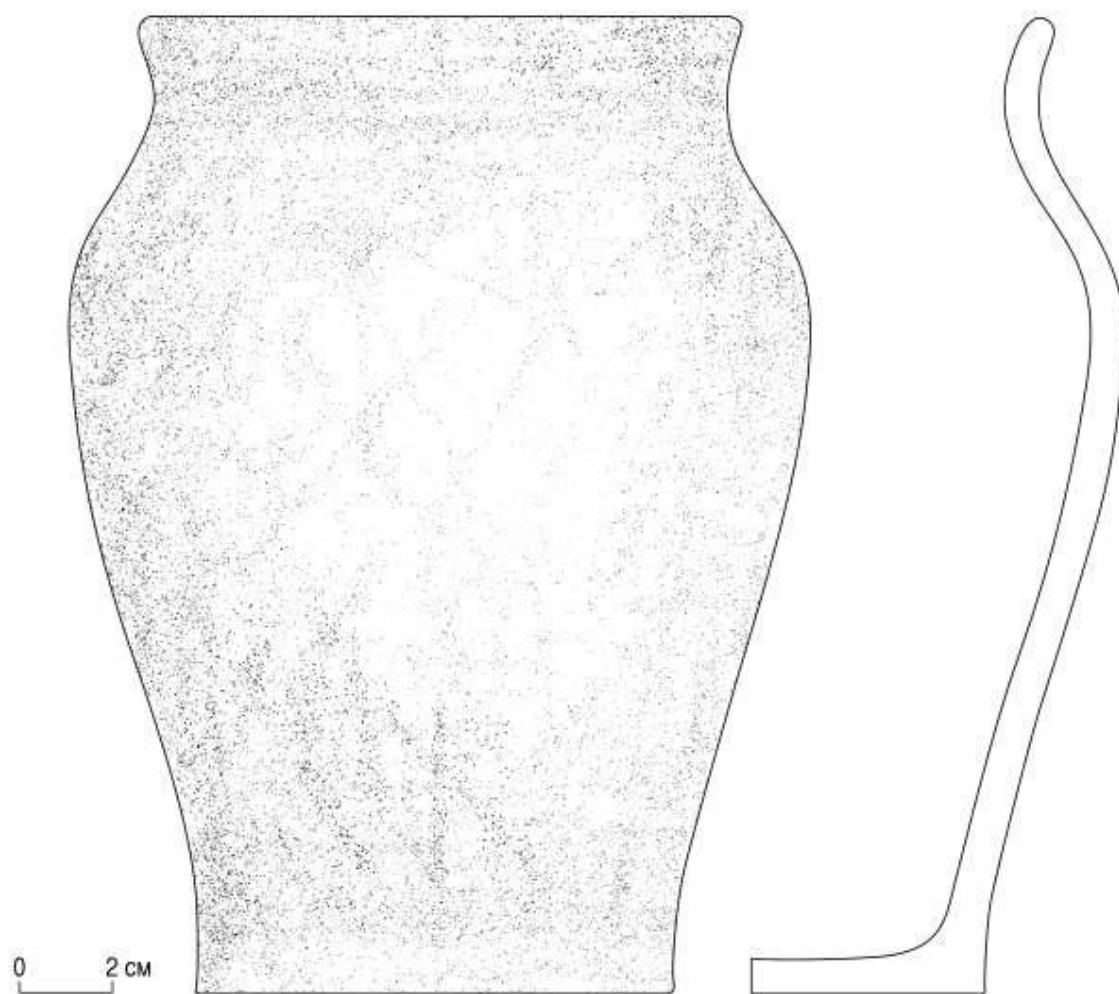

Рис. 8. Хрінники-2016, ур. Шанків Яр. Реставрований горщик № 4 із заповнення житла празько-корчацької культури.

Показники колекції реставрованого посуду
(за короткою схемою В.Ф.Генінга)

Показники	Посудина 1	Посудина 2	Посудина 3	Посудина 4
P1 Діаметр по вінчику (см.)	18,5 (середній)	18,5(середній)	16,5(середній)	12,5 (малий)
P2 Діаметр по основі шийки (см.)	17,5(середній)	17,5(середній)	15,5(середній)	11,5(малий)
P3 Найбільший діаметр по тулубу (см.)	19,5(малий)	20,0(малий)	19,0(малий)	14,5(дуже малий)
P4 Діаметр дна (см.)	10,5(малий)	10,0(малий)	9,0(малий)	10,0(малий)
P5 Загальна висота (см.)	29,5(середній)	26,5(середній)	24,0(малий)	21,0(малий)
P6 Висота шийки (мм.)	20(малий)	15(малий)	25(малий)	15(малий)
P7 Висота плічка (см.)	4,0(дуже малий)	2,0(дуже малий)	3,0(дуже малий)	3,0(дуже малий)
P8 Висота придонної частини (см.)	23,5(середній)	23,0(середній)	18,5(середній)	26,5(великий)

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Франка, 19
 телефон 235-23-78, факс 235-32-57
 E-mail: info@mincult.gov.ua

ДОЗВІЛ

на проведення археологічних розвідок, розкопок,
 а також досліджень решток життєдіяльності людини,
 що містяться під земною поверхнею, під водою

№ 22-030/16 від "29" лютого 2016 року

Згідно із Законом України "Про охорону культурної спадщини", постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 316 цей ДОЗВІЛ видано:

Панікарському Антону Валерійовичу – співробітнику ДП "НДЦ "ОАСУ" Інституту археології НАН України

(прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

1) на проведення археологічних досліджень об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини:

Різномасштабні археологічні об'єкти

(найменування території, тип і вид археологічного об'єкта, культурна або хронологічна належність)

розташованого (-ої) на території:

Рівненської області

(область, район, місто, район у місті, селище, село)

2) на проведення досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою:

(область, район, місто, район у місті, селище, село та об'єкт дослідження)

Характер і мета досліджень: Наукові

(наукові, охоронні)

Вид робіт:

Розвідки з правом шурфування

(розвідки, розкопки)

Використання металодетектора чи будь-якого іншого обладнання для виявлення археологічних об'єктів:

Без використання металодетектора чи будь-якого іншого обладнання

(назва обладнання та серійний номер)

Дослідження проводяться відповідно до програми, затвердженої:

(назва організації, яка затвердила наукову або охоронну документацію)

та кваліфікаційного документа від "14" січня 2016 року № 048/00767

Предмети і колекції, здобуті під час проведення робіт, повинні бути передані на постійне зберігання до:

фондів Археологічного музею Інституту археології НАН України

(назва установи)

Перший заступник Міністра

І.Д.Ліховий

ВИТЯГ

**з Положення про кваліфікаційний документ (Відкритий лист)
на проведення наукового дослідження археологічної спадщини,
затвердженого Вченою радою Інституту археології НАН України**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

Кваліфікаційний документ
ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

на проведення наукового дослідження
археологічної спадщини

Залежно від рівня та характеру археологічних польових досліджень Відкриті листи мають 6 форм:

Форма 1 засвідчує фаховий рівень науковця для проведення повномасштабних археологічних розкопок з метою виконання наукової теми, затвердженої вченою (науковою) радою установи (організації), де працює дослідник.

Форма 2 засвідчує фаховий рівень науковця для проведення археологічних розвідок у межах визначених територій і передбачає пошук археологічних об'єктів, збір підомного матеріалу та закладання шурфів.

Форма 3 засвідчує фаховий рівень науковця для проведення археологічних розвідок у межах визначених територій без здійснення будь-яких земляних робіт на пам'ятках археології, окрім обмежених зачисток існуючих оголень культурного шару.

Форма 4 засвідчує фаховий рівень науковця для проведення науково-рятівних археологічних розкопок та археологічного нагляду на зазначених у Відкритому листі об'єктах археологічної спадщини (пам'ятках), яким загрожує знищення або руйнування.

Форма 5 засвідчує фаховий рівень науковця для проведення підводних археологічних досліджень на об'єктах культурної спадщини (пам'ятках) і передбачає пошук, підняття об'єктів на поверхню, їхню консервацію, реставрацію і паспортизацію.

Форма 6 засвідчує фаховий рівень науковця для проведення наукових археологічних експертних (науково-пошукових обстеження) земляних ділянок з метою з'ясування наявності (відсутності) археологічного культурного шару, встановлення площ його поширення, культурно-хронологічної належності. Відкритий лист за формою 6 видається фахівцям-археологам, які мають досвід самостійних польових археологічних досліджень.

Дослідник, якому було видано Відкритий лист, несе повну відповідальність за якість археологічних досліджень, наукову звітність про всі роботи, проведені за Відкритим листом, а також за достовірність відомостей, які подаються до Кваліфікаційної ради з питань видачі кваліфікаційних документів (відкритих листів).

Після закінчення польових археологічних досліджень, але не пізніше 31 грудня поточного року, Відкриті листи повертаються до Кваліфікаційної ради і передаються до Наукового архіву Інституту археології НАН України.

В разі втрати Відкритого листа дослідник зобов'язаний у встановленому порядку повідомити про це Кваліфікаційну раду і органи внутрішніх справ, а при потребі продовження археологічних досліджень звернутися до Кваліфікаційної ради з клопотанням про видачу його дублікату.

Дійсний до " 31 " грудня 2016 р.

М. Київ

00767

Форма 2

Відкритий лист № 048/00767

виданий "14" січня 2016 р.

Цим документом затверджені рішення Кваліфікаційної ради з питань видачі кваліфікаційних документів (відкритих листів).
(Протокол № 01 від "12" січня 2016 р.)

Засвідчується кваліфікація
Панікарського
Антон Валерійовича
співробітника ДП «НДЦ»
«ОАСУ» Інституту археології НАН України

на проведення археологічних розвідок із правом шурфування
(для науково-пошукових робіт) на земельних ділянках
на території Рівненської області

Дозволяється використання
металодетектора, GPS- навігатора
(назва металодетектора, навігаційно-геодезичного приладу тощо)

Місце зберігання археологічних знахідок
Науковій фотол. Археологічного музею ІА НАН України
(назва державної установи, яка має право зберігання музейних колекцій та музейних предметів)

Голова Кваліфікаційної ради з питань видачі кваліфікаційних документів (відкритих листів)
 Чабай В.П.
М.П.

Відкритий лист - єдиний державний кваліфікаційний документ, що засвідчує фаховий рівень виконавця і дає право на проведення досліджень археологічної спадщини.

На проведення досліджень, зазначених у цьому Відкритому листі

(назва досліджень та археологічного об'єкта)

надано Дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини

№ _____ від " ____ " _____ 20__ р.

(назва досліджень та археологічного об'єкта)

Відкритий лист зареєстровано

Управління культурної спадщини Рівненської області
(орган охорони культурної спадщини) **ОДА**

М.П. від "01" лютого 2016 р.

надано Дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини

№ _____ від " ____ " _____ 20__ р.

(назва досліджень та археологічного об'єкта)

Відкритий лист зареєстровано

(орган охорони культурної спадщини)

М.П. _____ від " ____ " _____ 20__ р.

Особистий підпис
Власника Відкритого листа _____

Список групового спорядження

№п /п	Найменування предмету	Кількість (шт)	Вага (кг)
1	Намети	4	2
2	Сокира	1	1,2
3	Черпаки	2	0,1
4	Котли	1	0,85
5	Компас	1	0,05
6	Карта	1	0,01
7	Похідна аптечка	1 комп.	1,2
8	Ліхтарик (один на намет)	3	0,2
9	Фотоапарат	1	0,4

Додаток Р

Список особистого спорядження

№ п/п	Найменування предмету	На учасника	На групу	Вага на людину (кг)
1	Рюкзак	1	13	1
2	Спальний мішок	1	13	1
3	Килимок	1	13	0,3
4	Особистий посуд	1 комп.	13 комп.	0,3
5	Туалетне приладдя	1 комп.	13 комп.	0,2
6	Поліетиленовий мішок в рюкзак	1	13	0,01
7	Світер	1	13	0,1
8	Штормівка	1	13	0,2
9	Футболка	2	26 шт.	0,1
10	Шкарпетки	2 пари	26 пар	0,1
11	Кросовки, або кеди	1 пара	13 пар	0,7
12	Білизна	2 пара	26 пар	0,15

Аптечка

Йод	20 гр.	Лоперамід	10 таб.
Перекис водню	100 гр.	Бинти	10 шт.
Парацетамол	10 таб.	Лейкопластир	1 пачка
Спирт нашатирний	100 гр.	Вата	100 гр.
Ібупрофен	10 таб.	Ножиці	1 шт.
Валідол	10 таб.	Еластичний бинт	2 шт.
Активоване вугілля	30 таб.	Зеленка	20 гр
Сорбекс	4 уп.	Резинові печатки	1 шт.
Імодіум	10 таб	Джгут	1 шт
Діазолін	10 таб	Загальна вага	0.7кг.

Список продуктів

№ п/п	Найменування	В середн. на людину в день (гр)	Всього на 1 людину (гр)
1	Хліб	300	1500
2	Консерви(різні)	100	500
3	Цибуля, часник	20	100
4	Сало	50	250
5	Цукор	40	200
6	Крупи (різні)	60	300
7	Картопля	200	1000
8	Сухофрукти	20	100
9	Сіль	8	40
10	Чай	2	10
11	Печево	65	325
12	Ковбаса	50	250
Всього:		915 гр	4,575гр

Кошторис витрат

1. Транспортні витрати (повернення додому від останньої точки маршруту)– за рахунок батьківських коштів учасників – 9 грн на 1 чол.
2. Харчування: Учасники походу харчувались в польових умовах. Середня вартість харчування 1 учасника – 30 грн. в день.
3. Витрати на комплектування ремонтного набору – 10 грн на 1 чол.
4. Медична аптечка – 15 грн на 1 чол.
5. Витрати на виготовлення фотозвіту 10 грн на 1 чол.
6. Непередбачувані витрати – 5 грн на 1 чол.

Розклад руху транспорту

Відправка автобусів зі станції Млинів:

Рівне – Лисин: 09:00

Рівне – Товпижин: 09:40

Рівне – Підлозці: 10:50

Рівне – Пляшева 11:50

Відправка автобусів в напрямку станції Демидівка:

Демидівка – Дубно: 07:20

Вовковиї – Млинів: 09:00

Лисин – Рівне: 10:05

Пляшева – Рівне: 12:45

Публікація матеріалу дослідження в комунальній організації «Редакція газети «Гомін» Млинівської районної ради Рівненської області

*Туристсько-краєзнавча конференція по темі дослідження перед
гуртківцями районного центру туристсько-краєзнавчої творчості
учнівської молоді Млинівської районної ради Рівненської області*

12. Маршрутні документи

Список літератури та джерел інформації

1. Бабінець А. Дубвелет і його нащадки / А. Бабінець // Вільне слово. – 2010. – № 56 (29 лип.). – С. 1, 5.
2. Історія міст і сіл Української РСР. Ровенська область. – К. : гол. ред. УРЕ АН УРСР, 1973. – С. 430.
3. Коваль П. Легенда урочища «Рейзя» / П. Коваль // Духовна нива. – 2004. – № 10 (жовт.). – С. 7.
4. Козак Д.Н., Божество Сарапіс із поселення готів на Волині / Д. Козак // Археологія. - 2006. - № 3. С. 60-65.
5. Козак Д. Н. Давні землероби Волині (пам'ятки археології на Хрінницькому водоймищі) / Д. Н. Козак, Б. А. Прищепа, В. В. Шкоропад. – К., 2004. - 300 с.
6. Козак Д.Н., Етнокультурна історія Волині (I ст. до н. е. — IV ст. н. е.). — К., 1991.
7. Козак Д.Н., Нова ранньосередньовічна пам'ятка східних слов'ян на Волині / Д. Козак // Археологічні студії / Інститут археології НАН України, Буковинський центр археологічних досліджень при Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича. - Київ-Чернівці: Видавництво «Наші книги», 2008. - С.17-25.
8. Козак Д.Н., Прищепа Б.А., Шкоропад В.В. Давні землероби Волині. — К., 2004.
9. Коротун І. М., Коротун Л. К. Географія Рівненської області. Рівне. 1996. – 273 с.
10. Крушельницька Л.І. Північне Прикарпаття і Західна Волинь за доби раннього заліза. — К., 1976.
11. Кухаренко Ю.В. Пам'ятники залізного віка на території Полесья. — САИ. — Вып. Д1—29. — М., 1961.
12. Майдан Н. Хрінники / Н. Майдан // Вісник Демидівщини. – 2012. – № 22 (1 черв.). – С. 6.

- 13.Майдан Н. Хрінники / Н. Майдан // Вісник Демидівщини. – 2012. – № 23 (8 черв.). – С. 6.
- 14.Мулько Л. Унікальна знахідка цього року – жертovníк / Л. Мулько // Вісник Демидівщини. – 2009. – № 63/64 (14 серп.). – С. 2.
- 15.Офіційний сайт Млинівської районної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rv.gov.ua/sitenev/mlynivsk
- 16.Офіційний сайт Млинівської центральної районної бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://mluniv.org/history.html>
- 17.Пачкова С.П. Могильник зарубинецької культури Вишеньки біля Києва. — К., 2008.
- 18.Пелецишин М.А. Поселення поморської культури на Західній Волині // Археологія — 1980. — 33. — С. 72—79.
- 19.Ткач В. Нова знахідка кістяної бляхи – пряжки доби бронзи на Волині / В. Ткач // Нариси культури давньої Волині / за заг. ред. Г. Охріменка. – Луцьк: Волин. обл. друк., 2006. – С. 422.
- 20.Цимбалюк Є. Млинівщина на межі тисячоліть. - Луцьк, 2001. - 206с.
- 21.Цимбалюк Є. Млинівщина у дзеркалі особистостей (Історико - краєзнавча енциклопедія). Том I «Незабутні». - Рівне, 2008. - 187с.
- 22.Шах В. Історія прадавніх слов'ян вивчається за археологічними знахідками на березі річки Стир // Рівне вечірнє. - 1997. - 20 вересня.
- 23.Шкоропад В.В. Племена поморсько-кльошової культури на Волині: Дис. канд. ... іст. наук. — 2000.

Матеріали роботи на електронних носіях